

Nr ewid. 158/2012/P11135/LKA

Informacja o wynikach kontroli

KOSZTY POZAPRODUKCYJNE W SPÓŁKACH Z UDZIAŁEM SKARBU PAŃSTWA

1. WPROWADZENIE.....	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI.....	5
Ogólna ocena kontrolowanej działalności.....	5
3. ISTOTNE USTALENIA KONTROLI.....	7
3.1. Nadzór właścicielski sprawowany przez MSP i MG w zakresie stosowania przez zarządy spółek oraz rady nadzorcze ustalonych regulacji	7
3.1.1. Ministerstwo Skarbu Państwa	7
3.1.2. Ministerstwo Gospodarki.....	9
3.1.3. Koszty ponoszone przez spółki w związku z działalnością zakładowych i międzyzakładowych organizacji związkowych	11
3.1.4. Koszty ponoszone przez spółki w związku z finansowaniem: organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej, darowizn, ekspertyz, badań i usług doradczych oraz szkoleń i konferencji	13
3.1.4.1. Koszty ponoszone przez spółki w związku ze zlecaniem ekspertyz, badań i usług doradczych.....	13
3.1.4.2. Koszty ponoszone przez spółki w związku z finansowaniem organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej	14
3.1.4.3. Koszty ponoszone przez spółki w związku z finansowaniem szkoleń oraz konferencji.....	17
3.1.4.4. Koszty ponoszone przez spółki w związku z przekazywaniem darowizn	18
3.1.4.5. Identyfikacja mechanizmów korupcjogennych w obszarze objętym kontrolą	19
3.1.4.6. Ocena poprawności księgowania na właściwych kontach kosztów ponoszonych przez kontrolowane spółki	19
4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	21
4.1. Przygotowanie kontroli	21
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	21
5. ZAŁĄCZNIKI.....	25

Kontrola wybranych kosztów pozaprodukcyjnych w spółkach z udziałem Skarbu Państwa (P/11/135), podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli, została ujęta w przyjętym przez Kolegium NIK „Rocznym planie pracy NIK na rok 2011”, zgodnie z przyjętym kierunkiem i obszarem badań kontrolnych: *Państwo sprawne i przyjazne obywatelowi. Funkcjonowanie administracji rządowej i samorządu terytorialnego; realizacja przez organy państwa funkcji nadzorczych i kontrolnych*.

Głównym celem kontroli była ocena wpływu kosztów, ponoszonych przez kontrolowane spółki na cele niezwiązane bezpośrednio z ich zasadniczą działalnością¹, na ich sytuację finansową. Cele szczegółowe stanowiły:

- ocena rozwiązań przyjętych w ramach nadzoru właścicielskiego sprawowanego przez Ministra Skarbu Państwa i Ministra Gospodarki na działalność spółek w zakresie generującym koszty objęte kontrolą,
- ocena nadzoru sprawowanego przez ww. ministrów w zakresie stosowania przez zarządy spółek i rady nadzorcze (lub pełnomocników wspólnika) przyjętych rozwiązań,
- ocena kosztów ponoszonych przez spółki w związku z działalnością zakładowych i międzyzakładowych organizacji związkowych,
- ocena kosztów ponoszonych przez spółki w związku z finansowaniem organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej, przekazywaniem darowizn, zlecaniem ekspertyz, badań i usług doradczych, szkoleń i konferencji,
- identyfikacja mechanizmów korupcyjnych w obszarze objętym kontrolą,
- ocena poprawności księgowania na właściwych kontach kosztów ponoszonych przez kontrolowane spółki.

Kontrolę przeprowadzono w 15 spółkach (w tym w 10 jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa² i w 5 z większościowym udziałem Skarbu Państwa) oraz w Ministerstwie Skarbu Państwa³ i w Ministerstwie Gospodarki⁴.

W MSP i MG oraz w jsSP kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. W spółkach z większościowym udziałem Skarbu Państwa – na podstawie art. 2 ust. 3, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 3 ww. ustawy, tj. pod względem legalności i gospodarności.

Kontrolę, którą objęto lata 2009-2011 (I półrocze), przeprowadzono w okresie od 2 listopada 2011 r. do 31 stycznia 2012 r.

W załączniku nr 2 przedstawiono wykaz kontrolowanych jednostek.

¹ Kontrolą objęto następujące koszty, niezwiązane bezpośrednio z zasadniczą działalnością spółek: związane z działalnością zakładowych i międzyzakładowych organizacji związkowych; finansowanie organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej; przekazywanie darowizn; zlecenie ekspertyz, badań i usług doradczych; finansowanie szkoleń i konferencji.

² Zwanych dalej jsSP.

³ Zwanym również MSP.

⁴ Zwanym również MG.

⁵ Dz.U. z 2012 r., poz. 82, zwanej dalej *ustawą o NIK*.

Ogólna ocena kontrolowanej działalności

NIK pozytywnie ocenia⁶ wydatkowanie środków finansowych przez kontrolowane spółki na cele niezwiązane bezpośrednio z ich działalnością, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Minister Skarbu Państwa oraz Minister Gospodarki prawidłowo sprawowali nadzór właścicielski nad działalnością w tym zakresie.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli.

Pozytywnie oceniono, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, poniesienie objętych kontrolą kosztów pozaprodukcyjnych przez spółki jednoosobowe i z większościowym udziałem Skarbu Państwa w związku z działalnością związków zawodowych, finansowaniem organizacji społecznych, fundacji, finansowaniem działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej, przekazywaniem darowizn, zlecaniem ekspertyz, badań i usług doradczych oraz szkoleń i konferencji (struktura kosztów – załącznik nr 7).

Koszty, jakie kontrolowane spółki ponosiły w związku z działaniem zakładowych organizacji związkowych, stanowiące 6,1% (21,9 mln zł) badanych kosztów, wynikały przede wszystkim z finansowania wynagrodzeń członków zarządów tych organizacji zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Nieprawidłowości, jakie występowały w tym obszarze dotyczyły udzielania takich zwolnień, a także zwolnień pracowników na czas niezbędny do wykonania doraźnych czynności wynikających z ich funkcji związkowej (str. 11-13).

W łącznej kwocie badanych kosztów największy udział stanowiły środki przeznaczone na finansowanie: ekspertyz, badań i usług doradczych – 54,8% (197,4 mln zł). Nieprawidłowości stwierdzone w tym obszarze wynikały z naruszania przepisów o zamówieniach publicznych oraz wewnętrznych regulacji dotyczących zlecenia takich opracowań (str. 13-14).

Finansowanie działalności społecznej, sportowej, charytatywnej i kulturalnej stanowiło 30,0% (108,0 mln zł) badanych kosztów. Minister Skarbu Państwa dostrzegł potrzebę określenia warunków, jakie powinny zostać spełnione przez spółki, nad którymi sprawuje on nadzór właścicielski, by mogły one podejmować działalność sponsoringową, a także konieczność opracowania przez zarządy spółek zasad prowadzenia takiej działalności. Rekomendując opracowanie powyższych zasad przedstawił im do wykorzystania modelową propozycję takich procedur. Minister Gospodarki w stosunku do spółek, nad którymi sprawował nadzór właścicielski nie podjął analogicznych działań.

Stwierdzone nieprawidłowości w tym obszarze polegały m.in. na nieprzestrzeganiu wewnętrznych regulacji ustalonych w tym zakresie, a także na finansowaniu przedsięwzięć, których celowość i efektywność nie może być racjonalnie potwierdzona w sytuacji, gdy nie opracowano powyższych zasad (str. 14-17).

Udział kosztów szkoleń i konferencji wynosił 7,3% badanych kosztów (26,5 mln zł). Nieprawidłowości, jakie stwierdzono w dwóch spółkach świadczyły o niegospodarności oraz naruszeniu przepisów o zamówieniach publicznych przy zleceniu usług w tym zakresie (str. 17-18).

⁶ Najwyższa Izba Kontroli zastosowała 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, pozytywna mimo stwierdzonych uchybień, negatywna.

Darowizny stanowiły najmniejszy udział, tj. 1,9% (6,8 mln zł) badanych kosztów. Jedynie w trzech spółkach ustalono wewnętrzne procedury określające zasady ich przekazywania. Stwierdzone uchybienia polegały na naruszeniu takich procedur (str. 18).

Pozytywnie oceniono sprawowanie przez Ministra Skarbu Państwa nadzoru właścicielskiego nad kontrolowanymi spółkami oraz stwierdzono uchybienia w takim nadzorze pełnionym przez Ministra Gospodarki w stosunku do spółek górnictwa węgla kamiennego (str. 7-10).

Pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, oceniono poprawność księgowania na właściwych kontach kosztów ponoszonych przez kontrolowane spółki. Stwierdzono m.in. przypadki nieprawidłowego zaklasyfikowania części kosztów do kosztów uzyskania przychodów oraz księgowania niezgodnego z przyjętym planem kont (str. 19-20).

Z ustaleń kontroli wynika, że analizowane koszty wynoszące, w latach objętych kontrolą, łącznie 360,5 mln zł stanowiły 0,7% sumy kosztów ogółem kontrolowanych spółek. W poszczególnych spółkach udział ten kształtował się na poziomie od 0,1% do 1,5% (załącznik nr 5). Relacja tych kosztów do wyników finansowych spółek objętych kontrolą była znacznie zróżnicowana. I tak np. w Węglokoksie S.A., którego zysk netto w latach 2009-2011 (I półrocze) wyniósł odpowiednio 115,1 mln zł, 179,9 mln zł i 94,4 mln zł kontrolowane koszty wyniosły 1,2 mln zł, 2,0 mln i 0,8 mln zł. W Katowickim Holdingu Węglowym S.A. zysk netto w badanym okresie wynosił odpowiednio 89,2 mln zł, 31,3 mln zł i 78,9 mln zł, a kontrolowane koszty 39,7 mln zł, 37,7 mln zł i 16,3 mln zł. Natomiast w Telewizji Polskiej S.A., której wyniki finansowe netto wyniosły odpowiednio (-) 205,5 mln zł, 7,7, mln zł i (-) 42,0 mln zł – poziom kosztów objętych kontrolą kształtował się w tym samym okresie na poziomie 32,3 mln zł, 25,9 mln zł i 12,7 mln zł (załączniki nr 3 i 5).

Zasadność objęcia kontrolą powyższych kosztów, pomimo ich relatywnie niskiego udziału w kosztach ogółem, potwierdziły stwierdzone w jej wyniku nieprawidłowości, jak również występowanie zjawisk sprzyjających zaistnieniu mechanizmów korupcyjnych (str. 19).

3.1 Nadzór właścicielski sprawowany przez MSP i MG w zakresie stosowania przez zarządy spółek oraz rady nadzorcze ustalonych regulacji

3.1.1. Ministerstwo Skarbu Państwa

W okresie objętym kontrolą sprawowanie nadzoru właścicielskiego zostało uregulowane przez Ministra Skarbu Państwa zarządzeniem *w sprawie zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa*⁷. Głównymi celami nadzoru właścicielskiego są: wzrost efektywności działania, skuteczności zarządzania i wartości spółek z udziałem Skarbu Państwa, przygotowanie podmiotów do procesu przekształceń i prywatyzacji w dążeniu do osiągnięcia docelowego modelu sektora państwowego w gospodarce oraz zapewnienie transparentności działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa.

MSP wydawało corocznie *Wytyczne dla jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek z większościami udziałem Skarbu Państwa, sporządzających sprawozdania finansowe*⁸, w których przedstawiano wzory sprawozdania zarządu z działalności spółki w danym roku.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w 13 spółkach, nadzorowanych przez MSP, objętych niniejszą kontrolą, stwierdzono, że w sprawozdaniach zarządów z działalności spółek nie zawarto części informacji, które zgodnie z *Wytycznymi* powinny być w nich przedstawione, jak np. o zwolnieniach z długów (2 spółki w 2009 r.⁹ i 7 spółek w obu latach¹⁰), o zawarciu umów niezwiązanych z przedmiotem działalności spółki określonym w statucie (1 spółka w 2009 r.¹¹ i 6 spółek w obu latach¹²) oraz o przekazanych przez spółkę darowiznach (1 przypadek¹³).

Brak tych informacji oraz niezapewnienie ich przez nadzorowane spółki uniemożliwiały, zdaniem NIK, realizację celów określonych w *Wytycznych*, tj. uzyskiwania przejrzystych i porównywalnych danych oraz ujednoczenia sposobu przedstawiania danych i opracowywania dokumentów.

Z uwagi na wyniki przeprowadzonej analizy działań sponsoringowych realizowanych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa oraz brak powszechnie obowiązujących przepisów regulujących to zagadnienie, w dniu 13 lutego 2009 r. Minister Skarbu Państwa wydał zarządzenie nr 5 w sprawie zasad prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, wprowadzające *Model regulacji działalności sponsoringowej spółek z udziałem Skarbu Państwa*¹⁴, mający zastosowanie do spółek, w których udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym przekracza 50%. Opracowano go w celu uporządkowania „zagadnienia sponsoringu w spółkach (...), przy jednoczesnym poszanowaniu prawa oraz zasad społecznej odpowiedzialności biznesu”.

⁷ Zarządzenie nr 19 z dnia 19 marca 2010 r. Wcześniej obowiązywało zarządzenie Nr 41 z dnia 19 października 2005 r. w sprawie zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa oraz innymi państwowymi osobami prawnymi. Kolejna zmiana została dokonana zarządzeniem Ministra Skarbu Państwa nr 13 z dnia 13 lutego 2012 r. w sprawie zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa.

⁸ Dalej zwane *Wytycznymi*.

⁹ Radio Lublin S.A. oraz PKS Nowa Sól Sp. z o.o.

¹⁰ Tj. w latach 2009 i 2010 – Fabryka Przewodów Energetycznych S.A. w Będzinie, Radio Lublin S.A., Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” w Kleczewie S.A., Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o., Telewizja Polska S.A. w Warszawie, POLBUS-PKS Sp. z o.o. we Wrocławiu, PKS Nowa Sól Sp. z o.o.

¹¹ Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. w Łowiczu.

¹² Radio Lublin S.A., Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” w Kleczewie S.A., Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o., Telewizja Polska S.A. w Warszawie, POLBUS-PKS Sp. z o.o. we Wrocławiu, PKS Nowa Sól Sp. z o.o.

¹³ PKS Nowa Sól Sp. z o.o.

¹⁴ Zwany w dalszej części *Modelem*.

Wg *Modelu*, pracownicy departamentów realizujących nadzór właścicielski mieli corocznie, na podstawie własnych badań przesłanej ze spółek dokumentacji oraz rekomendacji rad nadzorczych, dokonywać oceny informacji dotyczących działań sponsoringowych, które m.in. miały stanowić podstawę do oceny pracy zarządów i rad nadzorczych spółek. Czynności powyższe pracownicy ci¹⁵ realizowali poprzez analizę rocznych sprawozdań finansowych, przedkładanych przez zarząd i radę nadzorczą do zatwierdzenia przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie/Zwyczajne Zgromadzenia Wspólników. Wyniki tych analiz uwzględniano przy dokonywaniu oceny pracy zarządu i rady nadzorczej, stanowiącej podstawę do przygotowania rekomendacji do sposobu głosowania na ZWZ/ZZW.

We wspomnianym wyżej zarządzeniu nie określono jednoznacznych definicji takich pojęć, jak: „sponsoring”, „marketing”, „promocja” i „reklama”, co zdaniem NIK przyczyniło się do zamiennego stosowania przez spółki tych pojęć w celu obejścia zasad przedstawionych w *Modelu*.

W 2009 r. **Zarząd Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.**, w której przeprowadzono kontrolę rozpoznawczą, poprzedzając niniejszą kontrolę, podjął uchwałę, na mocy której zaczęły w JSW S.A. obowiązywać szczegółowe zasady prowadzenia działalności sponsoringowej, a zgodnie z jedną z nich JSW S.A. ponosić miała wydatki na sponsoring jedynie w sytuacji, gdy za rok poprzedni przewidywała uzyskanie dodatniego wyniku finansowego. Tym samym, zaliczenie w 2010 r. wydatków na kluby sportowe do wydatków na promocję i reklamę, a nie na sponsoring, jak miało to miejsce w roku poprzednim, wskazywać może na próbę ominięcia wymogów, które ustalone zostały ww. uchwałą.

MSP sporządziło analizę działalności sponsoringowej sportu realizowanej przez nadzorowane spółki z udziałem Skarbu Państwa w latach 2005–2010 oraz plany na rok 2011. Analiza ta wykazała m.in., że w ww. okresie spółki te na finansowanie sportu wydatkowały 236 223 tys. zł. Uwzględniając umowy sponsoringu o wartości od 100 tys. zł wzwyż, w latach 2005–2010 – 18 spółek lub grup kapitałowych z udziałem Skarbu Państwa zawarło z podmiotami sportowymi 66 umów. W sześciu spółkach wydatki w tym okresie przekroczyły 10 000 tys. zł. Na 2010 r. 34 spółki z udziałem SP zaplanowały wydatki na sponsoring w łącznej kwocie 122 818 tys. zł, w tym 19 spółek na sport profesjonalny w łącznej kwocie 64 890 tys. zł. Badane wydatki, przewidziane do realizacji przez analizowane spółki w 2010 r., wykonano w kwocie 85 022 tys. zł (w 69%). Kwota ta jest jednak niepełna, gdyż cztery spółki (PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A., PKO BP S.A. oraz PZU S.A.) odmówiły udzielenia MSP informacji, powołując się na tajemnicę handlową i równy dostęp do informacji dla wszystkich akcjonariuszy. Inne spółki, których wydatki na sponsoring były w latach 2005–2009 przedmiotem analizy, sprywatyzowano.

W analizie tej wskazano, że zarządy spółek, prowadzących działalność sponsoringową, ujmowały w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Spółki w 2010 r. wymagane informacje zgodnie z zapisami w *Modelu*, a sprawozdania te były oceniane przez rady nadzorcze. We wnioskach i rekomendacjach zawartych w analizie podano m.in., że po dwóch latach (2008 i 2009) obniżenia wydatków na sponsoring, ponoszonych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, w roku 2010 nastąpił wzrost o 37,7%, tj. o kwotę 22 525 tys. zł. Wskazano na konieczność poprawienia sposobu dokonywania oceny prowadzenia działalności sponsoringowej przez pracowników departamentu nadzoru właścicielskiego, tak aby można było określić, czy wypracowane w spółce własne zasady sponsoringu są zgodne z zaleceniami Ministra Skarbu Państwa, czy praktyka postępowania organów spółki jest

¹⁵ Zadania w obszarze nadzoru właścicielskiego w MSP realizowało pięć Departamentów Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji, oznaczonych kolejnymi numerami od I do V.

zgodna z tymi zasadami oraz czy jakość przedkładanej dokumentacji ze spółki jest wystarczająca dla dokonania właściwej oceny.

Zaprezentowano także rekomendowaną przez Departament Spółek Kluczowych zmianę, której celem było wyeliminowanie możliwości korzystania przez spółki z udziałem Skarbu Państwa z usług podmiotów trzecich, które mogłyby działać w ich imieniu lub na rzecz beneficjentów. Miało to zapobiec sytuacjom, w których środki finansowe, przeznaczone na działalność sponsoringową, stanowiłyby źródło finansowania podmiotów niezwiązanych bezpośrednio z działalnością mającą na celu wsparcie działań promocyjno-handlowych lub budowę pozytywnego wizerunku spółki z udziałem Skarbu Państwa.

W wyniku kontroli wewnętrznych przeprowadzonych przez Departament Kontroli i Monitorowania Należności Skarbu Państwa ustalono, że departamenty w 8 przypadkach prowadziły nadzór w sposób prawidłowy, w 3 przypadkach popełniły w procesie nadzoru błędy formalne, a w 2 przypadkach wykazano potrzebę zwiększenia nadzoru z ich strony.

3.1.2. Ministerstwo Gospodarki

Na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008–2015¹⁶ Minister Gospodarki pełni do dnia 31 grudnia 2015 r. kompetencje ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa m.in. w stosunku do dwóch spółek objętych niniejszą kontrolą NIK, tj. Katowickiego Holdingu Węglowego S.A.¹⁷ oraz Węglokoksu S.A.

Obowiązki wynikające z pełnienia przez Ministra Gospodarki nadzoru właścicielskiego nad spółkami górnictwa węgla kamiennego wykonywali pracownicy Wydziału Nadzoru Właścicielskiego – komórki organizacyjnej Departamentu Jednostek Nadzorowanych i Podległych (DNP). Spółkom sektora węgla kamiennego przekazano, opracowane przez Ministerstwo Skarbu Państwa, *Wytyczne* będące częścią *Zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa*. Ponadto, w okresie objętym kontrolą, przekazywano organom nadzorowanych spółek z tego sektora wytyczne, w których odnoszono się m.in. do ustaleń ze spotkań Ministra Gospodarki z przewodniczącymi rad nadzorczych spółek górniczych w latach 2009-2010. Określano w nich m.in. formę prezentacji planu pracy rad nadzorczych (RN), wskazywano na potrzebę dokonywania na każdym posiedzeniu RN analizy sytuacji ekonomicznej spółek ze szczególnym uwzględnieniem kosztów ich działalności oraz wskazywano na odpowiedzialność tego organu za kompletność sprawozdań opracowywanych zgodnie z przekazanymi wytycznymi.

DNP dysponował, opracowaną w ujednocionej formie, dokumentacją sprawozdawczą spółek podlegających nadzorowi właścielskiemu sprawowanemu przez Ministra Gospodarki, obejmującą lata 2009 i 2010, w tym m.in.: rocznymi sprawozdaniami finansowymi i rocznymi sprawozdaniami zarządów z działalności spółek węglowych, a także sprawozdaniami rad nadzorczych i zarządów spółek z ich działalności oraz informacjami kwartalnymi o spółkach wraz z załącznikami i protokołami posiedzeń RN. DNP nie podejmował jednak skutecznych starań o uzyskanie od RN ocen prowadzonej przez spółki działalności w zakresie generowanych przez nie kosztów pozaprodukcyjnych, a także nie sprawdzał kompletności dostarczanych do MG dokumentów sprawozdawczych dotyczących kosztów pozaprodukcyjnych. Z dostarczonej do badania dokumentacji wynikało, że DNP posiadał niepełne dane dotyczące tej problematyki, co zdaniem NIK utrudniało dokonywanie właściwej

¹⁶ Dz.U. Nr 192 poz. 1379 ze zm., zwana dalej *ustawą o funkcjonowaniu górnictwa*.

¹⁷ Zwanego dalej *KHW S.A.*

oceny działalności spółek w tym zakresie. W toku kontroli Dyrektor DNP wyjaśnił tę sytuację nieobligatoryjnym charakterem wymagań określonych w *Wytycznych* oraz otrzymywaniem powyższych danych z innych źródeł, jak np. protokoły posiedzeń Rady Nadzorczej, korespondencja ze Spółką, informacje ze spotkań z biegłymi rewidentami. W zbadanych dokumentach, które miały potwierdzić posiadanie przez DNP informacji wymaganych zapisami rozdziału III pkt 2 podpunkt 2.7 *Wytycznych* nie zawarto takich informacji. Dokumenty te nie zawierały również oceny działalności Spółki w powyższym zakresie.

Sprawozdanie Zarządu **KHW S.A.** z działalności za 2010 r. nie zawierało danych dotyczących m.in. kosztów pozaprodukcyjnych¹⁸. Spółka ta nie przekazała także obowiązujących w danym roku wewnętrznych aktów prawnych, regulujących wskazaną w ww. punkcie problematykę (wraz z krótką oceną funkcjonowania tego obszaru dokonaną przez RN), które wg *Wytycznych* należało, jako załącznik, dołączyć do Sprawozdania Zarządu z działalności Spółki.

Biuro Kontroli i Audytu Ministerstwa Gospodarki przeprowadziło w 2010 r. dwie kontrole dotyczące sprawowania przez Departament Górnictwa (DGA)¹⁹ oraz DNP²⁰ nadzoru właścicielskiego w spółkach górnictwa węgla kamiennego. W wyniku kontroli przeprowadzonej w DNP ustalono, że pomimo przekazania przez Ministra Gospodarki Wiceprezesowi NIK informacji z dnia 4 września 2009 r. o realizacji wniosków pokontrolnych²¹, m.in. o tym, że „*Ministerstwo Gospodarki opracowuje nowy dokument określający zasady sprawowania takiego nadzoru, który będzie zbiorem wytycznych dla organów spółek będących w nadzorze właścicielskim Ministra Gospodarki (...)*”, dokumentu takiego nie opracowano. W związku z tym, w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 14 stycznia 2011 r. Dyrektor Generalny MG zalecił Dyrektorowi DNP zintensyfikowanie prac nad projektem ww. zasad. Dyrektor DNP wyjaśnił w toku niniejszej kontroli, że w Departamencie tym trwały prace nad dokumentem określającym powyższe zasady, jednak „*kwestia ta była związana z procesem legislacyjnym projektu ustawy o wykonywaniu niektórych uprawnień Skarbu Państwa i proces ten został wstrzymany*”. Stwierdził jednocześnie, że taki dokument nie jest konieczny do właściwego prowadzenia spraw nadzoru właścicielskiego.

W MG nie dokonywano analiz kosztów związanych z działalnością związków zawodowych, jak również działalnością sponsoringową w spółkach, nad którymi nadzór właścicielski sprawował Minister Gospodarki. Nie określono także zasad prowadzenia przez te spółki działalności sponsoringowo-promocyjnej. Brak takich zasad, przy niejednoznacznym charakterze pojęć „sponsoring”, „promocja” „marketing” czy „reklama”, jak również brak wymogu wykazywania efektywności takich działań, zdaniem NIK, może utrudniać dokonywanie właściwej oceny działalności prowadzonej przez nadzorowane spółki.

¹⁸ Określonych w rozdziale III pkt 2 podpunkt 2.7 *Wytycznych*.

¹⁹ Kontrola w zakresie sprawowania przez DGA nadzoru właścicielskiego w spółkach węgla kamiennego w 2009 r., przeprowadzona w terminie od 5 do 20 lipca 2010 r.

²⁰ Kontrola sprawowania przez DNP nadzoru właścicielskiego w spółkach węgla kamiennego w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2010 r., przeprowadzona w terminie od 26 sierpnia do 2 września 2010 r.

²¹ Pismo DNP-II-091-1-MB/09, informujące o sposobie wykorzystania uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 19 czerwca 2009 r. (KGP/41021-2/08), dotyczącym kontroli sprawowania przez Ministra Gospodarki nadzoru właścicielskiego w spółkach z większościowym udziałem Skarbu Państwa w latach 2004-2008 (nr P/08/051). W wystąpieniu tym, wskazano m.in. na potrzebę zapewnienia przestrzegania *Zasad sprawowania nadzoru właścicielskiego przez Ministra Gospodarki nad przedsiębiorstwami górnictwymi – spółkami z udziałem Skarbu Państwa, w tym szczególnie bieżącego monitorowania działalności spółek*.

3.1.3. Koszty ponoszone przez spółki w związku z działalnością zakładowych i międzyzakładowych organizacji związkowych

W analizowanym okresie koszty poniesione przez kontrolowane spółki, w związku z działalnością związków zawodowych, stanowiły 6,1% badanych kosztów pozaprodukcyjnych i wyniosły łącznie 21 853 tys. zł²², przy czym w 5 z 15 objętych kontrolą spółkach nie wykazano kosztów ponoszonych z tego tytułu²³. Koszty te wiązały się przede wszystkim z wynagrodzeniami członków zarządów zakładowych organizacji związkowych²⁴ zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia na okres kadencji oraz z nieodpłatnym udostępnianiem tym organizacjom pomieszczeń oraz sprzętu łącznie.

Liczba związków zawodowych funkcjonujących w poszczególnych spółkach była znacznie zróżnicowana i wahała się od 1 do 24²⁵. Nie stwierdzono bezpośredniej korelacji pomiędzy liczbą pracowników zatrudnionych w spółce i liczbą działających w niej związków zawodowych. Np. w zatrudniającym największą liczbę pracowników Katowickim Holdingu Węglowym S.A. (18 948 pracowników) funkcjonowało 10 organizacji związkowych, w KWB „Konin” w Kleczewie S.A. zatrudniającej 3 593 pracowników działało 5 zakładowych organizacji związkowych, a w zatrudniającej 204 pracowników PKS Nowa Sól Sp. z o.o. – 5 zoz. Najwięcej, bo 24 takich organizacji funkcjonowało w Telewizji Polskiej S.A. przy zatrudnieniu 3 775 pracowników. Dane o liczbie i liczebności a także kosztach związanych z działalnością związków zawodowych w poszczególnych spółkach przedstawiono w załącznikach nr 6 i 8.

Jedynie w 4 spółkach²⁶ (26,7% objętych kontrolą) zoz terminowo wywiązywały się z określonego w art. 25¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych²⁷ obowiązku przedstawiania pracodawcy, co kwartał, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, informacji o łącznej liczbie członków zoz, w tym o liczbie członków będących pracownikami lub wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy. W pozostałych przypadkach nie przekazywano takich informacji lub przekazywano je nieterminowo, co skutkowało tym, że wymiaru zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy, o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o zz, dokonywano bez wiedzy o aktualnej liczbie zatrudnionych członków organizacji związkowych, opierając się wyłącznie na liczbie członków, od których odprowadzana była składka członkowska. W wyjaśnieniach przedstawionych w toku kontroli wskazywano, że nie ma obowiązku wzywania organizacji związkowej do dostarczenia co kwartał informacji oraz że ustawa nie przewiduje żadnych instrumentów prawnych umożliwiających pracodawcy wyegzekwowanie ciążącego na związkach zawodowych obowiązku.

W 7 objętych kontrolą spółkach (47%) członkowie zarządów zoz, na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy o zz, korzystali z uprawnienia do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie zoz, przy czym w 2 spółkach łączny wymiar takiego zwolnienia udzielonego ww. osobom nie przekraczał liczby godzin odpowiadających jednemu etatowi.

²² W 2009 r. 9 239 tys. zł, w 2010 r. 9 274 tys. zł i w I półroczu 2011 r. 3 340 tys. zł.

²³ Fabryka Przewodów Energetycznych S.A., Węglokoks S.A., Radio Lublin S.A., Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o., ZT-K Teofilów S.A.

²⁴ Zwanych dalej zoz.

²⁵ Stan na dzień 30 czerwca 2011 r.

²⁶ KHW S.A., MTP Sp. z o.o., PGE S.A., Uzdrawisko Szczawno-Jedlina S.A.

²⁷ Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm., zwana dalej *ustawą o zz*.

Pomimo, że wnioski zarządów zoz o udzielenie powyższych zwolnień powinny spełniać wymogi formalne, określone w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w związkach zawodowych oraz zakresu uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy²⁸, w jednej ze spółek w dwóch przypadkach wnioski te nie obejmowały wszystkich danych określonych w ww. przepisie. Ponadto w 3 spółkach udzielono tych zwolnień w wymiarze niezgodnym z art. 31 ust. 1 *ustawy o zz*, zaliczając jednocześnie wypłacone ponad limit kwoty niezgodnie z art. 15 ust. 1 *ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych*²⁹ do kosztów uzyskania przychodów. Ponoszenie przez Spółkę dodatkowych kosztów, na podstawie porozumień niemających charakteru porozumień zbiorowych, przyznających niektórym organizacjom związkowym szczególne uprawnienia do zwalniania pracowników z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zoz, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, w liczbie przekraczającej normy określone w art. 31 ust. 1 *ustawy o zz* – NIK oceniła pod względem gospodarności, jako nieuzasadnione. I tak:

W **KHW S.A.**, wg stanu na dzień 30 czerwca 2011 r. limity zwolnień z obowiązku świadczenia pracy pracowników, o których mowa w art. 31 *ustawy o zz* przekroczone o 7 etatów. Wynagrodzenia (miesięcznie w łącznej kwocie ponad 43 tys. zł³⁰) osób zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy, ponad limit określony w ww. przepisie, nieprawidłowo zaklasyfikowano jako koszt uzyskania przychodów.

W **Hucie Stalowa Wola S.A.** w dwóch przypadkach nieprawidłowo określono liczbę pracowników uprawnionych do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie zoz (w okresie od 1 lutego 2009 r. do 30 kwietnia 2010 r., tj. przez 15 miesięcy oraz w okresie od sierpnia 2009 r. do czerwca 2011 r., tj. przez 23 miesiące). Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych ponad kwotę, do wypłaty której Spółka była zobowiązana na podstawie ww. przepisu, wyniosła 153,6 tys. zł. Powyższą kwotę wynagrodzeń nieprawidłowo zaliczono do kosztów uzyskania przychodów.

W **PKS Nowa Sól Sp. z o.o.** w 40 przypadkach członkowie zarządu organizacji związkowych korzystali za wynagrodzeniem ze zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy. Zwolnienia udzielano jednemu przedstawicielowi organizacji związkowej w miesięcznym wymiarze godzin, nieprzekraczającym wielkości wynikającej z art. 31 ust. 1 pkt 1 *ustawy o zz*, poza jednym przypadkiem, w którym zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy udzielono jednocześnie dwóm członkom zarządu tej samej organizacji związkowej, przekraczając o 17 godzin limit zwolnienia ze świadczenia pracy.

Art. 25 ust. 2 oraz art. 31 ust 3 *ustawy o zz* uprawniają do zwolnienia pracownika ze świadczenia pracy (z zachowaniem prawa do wynagrodzenia) na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności, wynikającej z jego funkcji związkowej, jeżeli czynność ta nie może być wykonana w czasie wolnym od pracy. W przypadku jednej spółki stwierdzono nieprawidłowości polegające na udzielaniu tym samym pracownikom wielodniowych zwolnień, uzasadnianych koniecznością wykonania prac o charakterze doraźnym, podczas gdy w rzeczywistości prace te nie miały takiego charakteru. Kolejne wielodniowe zwolnienia udzielane tym samym pracownikom, w ocenie NIK, nie posiadają doraźnego charakteru, a więc nie powinny być udzielane na podstawie ww. przepisów *ustawy o zz*.

W **KHW S.A.** w wyniku zbadania zwolnień doraźnych udzielonych wybranym 14 pracownikom stwierdzono, że dziewięciu z nich (64,3%) korzystało z takich zwolnień zarówno w 2009 r., jak i w 2010 r. Okres zwolnienia jednego pracownika wahał się od 37 do 248 dni w jednym roku oraz od 89 do 452 dni w obu latach. Zwolnienia udzielone w tej grupie na okres powyżej 100 dni stanowiły 65,2% , a powyżej 200 dni 26,1%.

²⁸ Dz.U. Nr 71 poz. 336, zwane dalej *rozporządzeniem w sprawie trybu udzielania urlopu*.

²⁹ Dz.U. z 2011 r. Nr 74, poz.397 ze zm., zwana w dalszej części *ustawą o CIT*.

³⁰ 7 etatów x 6.228,31 zł (wysokość średniego miesięcznego wynagrodzenia oddelegowanego członka organizacji związkowej).

W stosunku do średniego wynagrodzenia w danej spółce (bez wynagrodzeń członków zarządów spółki) średnie miesięczne wynagrodzenie otrzymywane w okresie objętym kontrolą przez pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy w czasie ich kadencji w zarządzie zoz kształtowało się w granicach od 90,1% do 97,5% w **KWB „Konin” S.A.** (wzrost o 4,6%), od 118,1% do 94,1 w **PERN Przyjaźń S.A.** (spadek o 18,2%), od 110,2% do 127,3% w **Telewizji Polskiej S.A.** (wzrost o 4,9%), od 127,0 % do 119,0% w **KHW S.A.** (spadek o 12,5%) oraz od 143,0% do 139,0% w **Hucie Stalowa Wola S.A.** (spadek o 0,3%).

3.1.4. Koszty ponoszone przez spółki w związku z finansowaniem: organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej, darowizn, ekspertyz, badań i usług doradczych oraz szkoleń i konferencji

Koszty te w latach 2009–2011 (I półrocze) wyniosły odpowiednio 146 538 tys. zł (0,7%), 143 460 tys. zł (0,7%) oraz 70 552 tys. zł (0,7%), tj. łącznie 360 549 tys. zł, co stanowiło zaledwie 0,7% sumy kosztów ogółem. W spółkach udział ww. kosztów wahał się od 0,05% do 1,72% kosztów ogółem w roku. Wartość bezwzględna tych kosztów w poszczególnych spółkach była znacznie zróżnicowana i kształtowała się na poziomie od 14,2 tys. zł do 65 753,1 tys. zł w roku.

3.1.4.1. Koszty ponoszone przez spółki w związku ze zlecaniem ekspertyz, badań i usług doradczych

Koszty związane z finansowaniem zleczonych ekspertyz, badań i usług doradczych wystąpiły we wszystkich kontrolowanych spółkach i stanowiły największy udział w kosztach objętych niniejszą kontrolą – 54,8% (197 428,6 tys. zł). Nie stwierdzono przypadków zlecenia powyższych opracowań w zakresie niezgodnym z przedmiotem działalności danej spółki. Koszty poniesione przez poszczególne spółki, w okresie objętym kontrolą, przedstawiono w załączniku nr 6. Nieprawidłowości jakie stwierdzono w trzech spółkach polegały na naruszaniu wewnętrznych przepisów regulujących zlecenie takich opracowań i wyłanianiu ich wykonawców z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych.

Kierownictwo **KHW S.A.** uregulowało zasady zlecenia wykonywania ekspertyz, badań i usług doradczych podmiotom zewnętrznym, poprzez ustanowienie procedur określonych w „Regulaminie udzielania zamówień nieobjętych obowiązkiem stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r.” oraz w pozostałych dokumentach przyjętych w celu racjonalizacji wydatków ponoszonych przez kopalnie Spółki na usługi w zakresie ekspertyz, analiz i innych opracowań zleczanych do wykonania firmom specjalizującym się w danej dziedzinie oraz w celu racjonalizacji kosztów obsługi prawnej Biura Zarządu KHW S.A. Kontrola NIK wykazała, że Spółka, pomimo zawarcia w tym okresie umów ramowych z wybranym konsorcjum radców prawnych i adwokatów, poniosła wydatki na obsługę prawną świadczoną przez inne podmioty w wysokości przekraczającej koszt obsługi przez wybrane konsorcjum. Zlecając obsługę prawną innym podmiotom, KHW S.A. nie zwracało się wcześniej do tego konsorcjum z zapytaniem, czy jest w stanie wykonać dane zlecenie w ramach obowiązujących umów ramowych, choć jak wskazywał we wniosku o zawarcie tych umów Dyrektor Organizacji i Komunikacji Korporacyjnej: „(...) Konsorcjum realizuje bieżącą obsługę prawną zakładów KHW S.A. obejmującą szerokie spectrum zagadnień, zarówno w sferze prawa pracy, stosunków gospodarczych, zagadnień cywilno-prawnych, karno-skarbowych, administracyjnych, jak i zastępstwa procesowego przed sądami, organami administracji oraz wszelkimi instytucjami występującymi w procesach prawnych. (...) Radcowie prawni i adwokaci zrzeszeni w Konsorcjum od wielu lat obsługują kopalnie i mają dużą wiedzę dot. ciągłości zdarzeń prawnych występujących w kopalniach (...)”. Zlecenie wykonania takich usług, poza umowami ramowymi, w oparciu o ocenę ich „eksperskiego charakteru”, dokonywaną „w trybie uzgodnień roboczych przez osoby kierujące komórkami organizacyjnymi, w zakresie których lub w związku z działaniem których zaistniała konieczność rozstrzygnięcia danego problemu prawnego”, w ocenie NIK nie zapewniało racjonalizacji wydatków w przedmiotowym zakresie.

Ponadto, wskazywanie we wnioskach o zlecenie wykonania opinii lub analizy (ekspertyzy) prawnej przez inny podmiot niż Konsorcjum, jako uzasadnienia, wyłącznie numeru umowy z danym podmiotem (co stwierdzono w toku kontroli) nie spełniało dodatkowo wewnętrznych uregulowań w tym zakresie.

W **Radiu Lublin S.A.** zawarto umowę o świadczenie usług księgowych bez przeprowadzenia postępowań na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³¹, co stanowiło naruszenie art. 3 ust. 1 pkt 3 i art. 7 ust. 3 tej ustawy, nakazujących jej stosowanie do zamówień i konkursów, których wartość jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartości kwoty 14 tys. EUR. Z tego tytułu wydatkowano w okresie obowiązywania (od 11 maja 2009 r. do 11 maja 2011 r.) zawartej na czas nieokreślony umowy (co naruszało również art. 142 ust. 1 *Pzp*) kwotę w wysokości 76,8 tys. zł netto (93,8 tys. zł brutto), tj. 19,9 tys. EUR.

Telewizja Polska S.A. zawarła umowę, której przedmiotem było opracowanie projektu optymalizacji zasobów kadrowych (restrukturyzacji) w poszczególnych jednostkach TVP. Spółka wypłaciła wynagrodzenie w wysokości brutto 234,2 tys. zł, mimo iż Wykonawca nie zrealizował w pełni przedmiotu zamówienia i nie przedstawił oczekiwanych propozycji zmian organizacyjnych mających przynieść znaczące korzyści ekonomiczne. Zarząd TVP S.A. nie odstąpił od realizacji umowy, pomimo iż taką możliwość dawały jej zapisy. W wyniku porozumienia z Wykonawcą dokonano jedynie obniżenia o 40% wartości wynagrodzenia.

Zarząd Spółki zawarł z wykonawcą usług wyłonionym w trybie zamówienia z wolnej ręki umowę o wartości brutto 945,5 tys. zł, której przedmiotem było świadczenie usług doradczo-wdrożeniowych, polegających na opracowaniu nowych rozwiązań organizacyjnych, procesowych i zmian do oferty handlowej TVP umożliwiających poprawę efektywności sprzedaży czasu reklamowego w 2010 r. i wsparciu we wdrożeniu tych rozwiązań, pomimo że nie istniały okoliczności, określone w art. 67 ust. 1 *Pzp*, dopuszczające udzielenie zamówienia w tym trybie.

Ponadto stwierdzono błędy w dokumentacji postępowań przeprowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego, których przedmiotem było: zlecenie badania sprawozdania finansowego Spółki za 2009 r. oraz opracowanie projektu optymalizacji zasobów kadrowych (restrukturyzacji) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych TVP. Błędy te polegały na braku daty w oświadczeniach składanych w trybie art. 17 ust. 2 *Pzp*³² przez Członków Rady Nadzorczej i Członków Zarządu Spółki.

3.1.4.2. Koszty ponoszone przez spółki w związku z finansowaniem organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej

Powyższe koszty, które stanowiły 30,0% badanych kosztów pozaprodukcyjnych (107 988 tys. zł) wystąpiły w 7³³ objętych kontrolą spółkach (40%), przy czym w jednej z nich³⁴ wyniosły one łącznie zaledwie 26,8 tys. zł. Pozostałe spółki nie finansowały takiej działalności, o czym informowały MSP.

Spółki podlegające nadzorowi właścicielskiemu Ministra Skarbu Państwa

Prowadzące działalność sponsoringową spółki, nad którymi nadzór właścicielski sprawował Minister Skarbu Państwa, miały opracować w terminie do 1 maja 2009 r., wg procedur określonych w *Modelu*, indywidualne zasady sponsoringu. We wszystkich trzech spółkach, które prowadziły taką działalność, zostały opracowane te zasady³⁵, a także plany³⁶ oraz harmonogramy działalności sponsoringowej.

Opracowany przez MSP *Model* zakładał m.in. sporządzanie *Planu prowadzenia działalności sponsoringowej*, zawierającego w szczególności cele, projektowany budżet oraz przewidywaną ocenę efektywności sponsoringu, a także, że każde przedsięwzięcie sponsoringowe realizowane zgodnie z harmonogramem przez zarząd, zostaje po jego zakończeniu poddane ocenie efektywności

³¹ Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwanej w dalszej części *Pzp*.

³² Osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia składają, pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, pisemne oświadczenie o braku lub istnieniu okoliczności, o których mowa w ust. 1.

³³ KHW S.A., FPE S.A., Węglkokoks S.A., MTP Sp. z o.o., KWB „Konin”, PGE S.A., PERN „Przyjaźń” S.A..

³⁴ FPE S.A.

³⁵ W MTP Sp. z o.o. dopiero w lutym 2010 r.

³⁶ W PERN „Przyjaźń” oraz MTP Sp. z o.o. sporządzano takie plany na rok 2010 i 2011.

poprzez pomiar i ocenę w szczególności: jego wpływu na relacje ze środowiskami ważnymi z punktu widzenia spółki, odbioru medialnego, wzrostu rangi marki, zysków ze sprzedaży i wartości firmy. Ocena ta powinna być przygotowana w formie raportu uwzględniającego profesjonalne badanie rynku medialnego, w tym analizę efektywności działalności sponsoringowej. W żadnej ze spółek prowadzących działalność sponsoringową nie spełniono w pełni tych wymogów.

W PERN „**Przyjaźń**” S.A. przedstawiano do zatwierdzenia RN Raporty z oceny realizacji poszczególnych sponsorowanych projektów, które zawierały m.in. szczegółowy opis działań w ramach danego przedsięwzięcia, ich wpływ na relacje z istotnymi dla niej środowiskami. Nie sporządzono natomiast oceny działalności sponsoringowej za rok 2010 w wymiarze finansowym, lecz dokonano analizy ilościowej ekspozycji marki, co uzasadniono specyfiką działalności tej spółki (jej oferta handlowa nie ma charakteru powszechnego i jest kierowana do dużych podmiotów instytucjonalnych, stąd działania sponsoringowe ukierunkowane są na relację z środowiskami ważnymi z punktu widzenia spółki, odbioru medialnego i wzrostu rangi marki, a nie na zwiększenie zysku ze sprzedaży czy wzrostu wartości firmy).

W PGE S.A. nie sporządzono planu działalności sponsoringowej na 2009 r. Dokumenty planistyczne (obejmujące m.in. sponsoring klubów sportowych) na lata 2010 i 2011 nie zawierały ocen i prezentacji przewidywanych efektów. Ujęte w tych dokumentach kwoty środków przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć sponsoringowych nie zostały merytorycznie uzasadnione³⁷. Powyższe oznacza, że w przywołanej dokumentacji nie zostały precyzyjnie sformułowane przesłanki wyboru poszczególnych działań do sfinansowania.

PGE nie wykonała, ani nie zleciła podmiotowi zewnętrznemu, analiz określających wartość ekwiwalentu sponsorowanych przedsięwzięć realizowanych w 2009 r., w stosunku do których, obowiązek wykonania takich analiz nie został określony w umowach zawartych ze sponsorowanymi. Spółka posiadała *Raport efektywności działalności sponsoringowej PGE S.A. 1 stycznia – 31 grudnia 2010 r.*, w którym oszacowano wartość zwrotu z poszczególnych działań sponsoringowych. Jednak opracowanie to było niepełne, ponieważ objęło jedynie 17 z 30 sponsorowanych w tym okresie podmiotów. Brak analizy efektywności zrealizowanego przedsięwzięcia był niezgodny z § 7 ust. 1 Zasad prowadzenia działalności sponsoringowej.

Wg wyjaśnień Dyrektora Departamentu Komunikacji Korporacyjnej PGE, w okresie objętym kontrolą NIK analizy efektywności działalności sponsoringowej były dokonywane na podstawie indywidualnych raportów przedstawianych przez sponsorowanych po realizacji poszczególnych zadań oraz na podstawie tzw. raportów rocznych, sporządzanych przez PGE. Szczegółowa analiza dokumentacji 63 (100%) działań sponsorowanych zrealizowanych w okresie objętym kontrolą, wykazała, że:

- w Raporcie rocznym działalności sponsoringowej w 2009 r. sporządzono analizy dla 13 na 17 działań sponsoringowych; z tego w odniesieniu do ośmiu działań (łącznie koszt sponsoringu 25 013,1 tys. zł) analizy miały charakter opisowy oraz zawierały oszacowanie wartości ekwiwalentu sponsoringowego; w odniesieniu do pięciu działań (łącznie koszt sponsoringu 2 700,0 tys. zł) analizy miały wyłącznie charakter opisowy, ze wskazaniem na brak danych dla oszacowania wartości zwrotu; pozostałe cztery działania sponsoringowe, których koszt wyniósł łącznie 365,0 tys. zł, nie zostały objęte Raportem;
- w Raporcie rocznym działalności sponsoringowej w 2010 r., sporządzono analizy dla 26 na 30 działań sponsoringowych; z tego w odniesieniu do 22 działań (łącznie koszt sponsoringu 47 178,0 tys. zł) analizy miały charakter jakościowy (opisowy) oraz zawierały oszacowanie wartości ekwiwalentu sponsoringowego, a w stosunku do czterech (łącznie koszt sponsoringu 133,7 tys. zł) analizy miały wyłącznie charakter opisowy, ze względu na brak danych ilościowych dla oszacowania wartości zwrotu lub brak możliwości pomiaru; pozostałe cztery działania sponsoringowe, których koszt wyniósł łącznie 91,0 tys. zł, nie zostały objęte Raportem;
- spośród 16 działań sponsoringowych, które były finansowane przez Spółkę w I półroczu 2011 r. dla dziewięciu z nich (łącznie koszt 21 190,0 tys. zł) znana była wartość ekwiwalentu sponsoringowego; w odniesieniu do pozostałych siedmiu działań (łącznie koszt 8 394,5 tys. zł) do dnia zakończenia kontroli NIK wartość ekwiwalentu nie została określona.

W planach działalności sponsoringowej **MTP Sp. z o.o.** nie określano w sposób wymierny przewidywanych efektów zakładanych w nich wydatków. Spółka przedstawiała RN raporty (częstkowe i podsumowujące cały

³⁷ Było to niezgodne z wymogami określonymi w § 5 ust. 3 oraz § 6 ust. 3, 9 i 10 *Zasad prowadzenia działalności sponsoringowej*.

rok objęty planem) z prowadzonych działań sponsoringowych. W raportach każde działanie sponsoringowe było omówione pod względem efektywności promocyjnej. Informacje na temat efektywności zrealizowanych działań sponsoringowych sporządzane były na podstawie danych przekazanych przez podmioty sponsorowane, a zatem ich objętość i stopień szczegółowości zależały od danych otrzymanych przez spółkę.

Spółki podlegające nadzorowi właścicielskiemu Ministra Gospodarki

Z objętych kontrolą dwóch spółek, nad którymi nadzór właścicielski sprawował Minister Gospodarki, tylko w jednej – Węglokoks S.A. ustanowiono wewnętrzne procedury dotyczące m.in. sponsoringu. W sprawozdaniach z działalności tej spółki za 2009 r. i 2010 r. Zarząd podał, że Spółka nie zawierała umów sponsoringowych, tymczasem w wyniku kontroli NIK stwierdziła, że część umów, których przedmiot zakwalifikowano jako działalność promocyjną, w rzeczywistości miały charakter sponsoringu.

W **Węglokoksie S.A.** dwanaście z piętnastu objętych kontrolą umów o łącznej wartości 209,5 tys. zł, dotyczących działalności promocyjnej miało, zdaniem NIK, charakter sponsoringu. NIK podzielił stanowisko Zarządu Spółki, że reklama ma na celu zachęcenie do zakupu towaru lub usługi reklamodawcy, a sponsoring zmierza głównie do poprawy wizerunku sponsora i zapewnienia mu notoryjności. Według Zarządu zasadniczym celem zawieranych przez Spółkę umów było dotarcie do obecnych i potencjalnych odbiorców usług Spółki. W ocenie NIK, zawarte umowy nie zapewniały osiągnięcia tak określonego celu, gdyż w żadnym z analizowanych przypadków Spółka nie informowała jakie produkty czy usługi dostarcza. Prezentowano jedynie logo Spółki, m.in. na bandach stadionów, strojach sportowych, biletach, folderach, na terenie imprez, gdzie odbywały się sponsorowane imprezy. Działania te w efekcie mogły budować wizerunek Spółki i upowszechniać jej nazwę i logo, ale nie zachęcały do zakupu konkretnego towaru lub usługi.

W drugiej spółce – KHW S.A. nie opracowano takich zasad. Nie skorzystano także z możliwości wykorzystania np. procedur określonych w *Modelu* opracowanym przez MSP wskazując, że „zarządzenie Ministra Skarbu Państwa nie stanowi źródła powszechnie obowiązującego prawa, ma jedynie charakter wewnętrzny i obowiązuje jednostki organizacyjne mu podległe”. Brak wspomnianych zasad, określających warunki jakie należy spełnić w celu realizacji takich działań (w tym przede wszystkim analizy celowości i efektywności zawarcia danej umowy sponsoringowej oraz analizy trafności dotarcia z danym przekazem do istotnych dla Spółki firm i środowisk), umożliwiło finansowanie m.in. takich przedsięwzięć, których celowość i efektywność, w ocenie NIK, w czasie podejmowania decyzji o ich sfinansowaniu oraz obecnie nie może być racjonalnie potwierdzona.

Zarząd **KHW S.A.** zawarł umowę z jedną z zakładowych organizacji związkowych działających w Spółce, której przedmiotem były usługi reklamowo-marketingowe, jakie miały być świadczone na jej rzecz poprzez umieszczenie, podczas organizowanej uroczystości związanej z jubileuszem trzydziestolecia tego związku zawodowego, dostarczonych określonemu w umowie realizatorowi wskazanych w niej usług, banerów i elementów reklamowych, przekazanie przez konferansjera ze sceny informacji o KHW S.A. oraz zamieszczenie logo Spółki na zaproszeniach, wejściówkach i gadżetach rozdawanych w trakcie imprezy. Koszt realizacji umowy określono na kwotę 440 tys. zł netto. W wyniku kontroli NIK ustalono, że faktycznie środki przekazane wykonawcy umowy³⁸ służyły sfinansowaniu dodatkowo usługi cateringowej (obejmującej m.in. podanie alkoholu) w trakcie tej imprezy oraz zakupowi zegarków, związanemu z jubileuszem trzydziestolecia tego związku zawodowego. Ustalono także, że inicjatorem zawarcia ww. umowy była zakładowa organizacja koordynacyjna tego związku, która poprosiła o przekazanie środków finansowych na pokrycie kosztów organizacji obchodów jubileuszu związku. Jako realizatora wskazano firmę, która następnie obciążyła fakturą KHW S.A., gdyż związki zawodowe, nie prowadząc działalności gospodarczej, nie były uprawnione do wystawienia faktury VAT.

NIK oceniła jako niegospodarne, zaaprobowanie przez Zarząd Spółki odpłatności z tytułu realizacji powyższej umowy w wysokości 440 tys. zł, zarówno w odniesieniu do zakresu usług określonego w jej treści, jak i do faktycznie sfinansowanego. W efekcie poniesiono zawyżone koszty związane z finansowaniem uroczystości

³⁸ W umowie wskazano przedsiębiorcę (spółkę z .o.o.), który miał zrealizować określone w niej usługi.

jednego ze związków zawodowych. Jak wynika z dokumentów przedłożonych przez realizatora umowy, faktyczny koszt wykonania umowy wyniósł 360,4 tys. zł, co dało jej realizatorowi dochód w kwocie 79,6 tys. zł. W wydatkowanej przez KHW S.A. kwocie mieścił się koszt 305,1 tys. zł netto, związany z nabyciem 1 000 szt. zegarków. Jego wysokość uzgodnili przedstawiciele związku zawodowego z dostawcą (importerem) zegarków. W toku kontroli ustalono, że łączny koszt poniesiony przez ich dostawcę wyniósł jedynie 63,4 tys. zł (21% kosztu netto ich nabycia), a więc różnica pomiędzy kosztem poniesionym przez Spółkę i przez dostawcę tych zegarków wyniosła aż 241,6 tys. zł.

O niegospodarności Zarządu Spółki przy zawieraniu powyższej umowy świadczył także fakt, że przed jej podpisaniem zawarto podobną umowę z zarządem regionu tego związku, której przedmiotem było również świadczenie usług reklamowo-marketingowych (poprzez umieszczenie na wskazanej uroczystości baneru reklamowego, przekazanie przez konferansjera informacji o współfinansowaniu koncertu przez Spółkę i emisję reklamy wraz z logo KHW S.A. na telebimie). Wartość tej umowy określono na kwotę 3,0 tys. zł netto, czyli niespełna 0,7% wartości umowy opisanej powyżej. Przedstawione przez Wiceprezesa Spółki wyjaśnienie, że w tym przypadku reklama KHW S.A. była jedną z bardzo wielu reklam umieszczonych w trakcie uroczystości, natomiast w trakcie wcześniej opisanych obchodów „Spółka była głównym beneficjentem przekazu marketingowego, zarówno dla uczestników uroczystości, jak i innych odbiorców poprzez informacje w masmediach”, w ocenie NIK, nie uzasadniało tak znaczącej różnicy w kwotach wydatkowanych na ww. cele.

3.1.4.3. Koszty ponoszone przez spółki w związku z finansowaniem szkoleń oraz konferencji

Koszty związane z finansowaniem szkoleń i konferencji wystąpiły we wszystkich spółkach objętych kontrolą. Wartość sfinansowanych szkoleń i konferencji wyniosła 26 461 tys. zł, co stanowiło 7,3% kosztów objętych kontrolą. Wysokość ww. kosztów poniesionych przez kontrolowane spółki przedstawiono w załączniku nr 6. Nieprawidłowości świadczące o niegospodarności w tym zakresie stwierdzono w jednej spółce.

W **KHW S.A.** zawarto umowę, której przedmiotem była organizacja wyjazdu do Wielkiej Brytanii dla grupy 30-35 osób, na czterodniowe³⁹ seminarium szkoleniowe, w którym część seminaryjno-szkoleniową realizowano wyłącznie w trakcie drugiego dnia pobytu jego uczestników w Doncaster, w czasie pomiędzy śniadaniem i lunchem. Pozostały czas, tj. drugi dzień (od lunchu) oraz trzeci i czwarty dzień przeznaczono na cele niezwiązane z tematem seminarium lecz z programem turystycznym przewidzianym na trzeci i czwarty dzień. Rzeczywisty czas, w którym mógł się realizować oficjalny cel tego wyjazdu, stanowił niespełna 17% czasu, jaki przewidziano w programie na zagospodarowanie trzech dni pobytu w Wielkiej Brytanii, co nie uzasadniało finansowania przez Spółkę oddelegowania i pobytu ww. osób w pozostałym czasie (83% ogółu czasu), który przeznaczono i wykorzystano wyłącznie na cele o charakterze turystycznym. Koszt związany z powyższym wyjazdem wyniósł 132,7 tys. zł.

Zarząd **KHW S.A.** delegował czterech pracowników na czternastodniowy wyjazd służbowy do Kambodży, którego organizatorem była jedna z organizacji związkowych. Prezes i Wiceprezes Zarządu KHW S.A. w złożonych wyjaśnieniach nie wskazali celu gospodarczego, jaki planowała osiągnąć Spółka poprzez delegowanie pracowników do udziału w tym wyjeździe, jak również prowadzonych działań gospodarczych związanych z jego programem. Nie wskazali także programu tematycznego, ani ewentualnych dyrektyw, zaleceń, czy przekazanych delegowanym osobom upoważnień do zajmowania stanowiska w sprawach merytorycznych. W „Sprawozdaniu z wizyty w Kambodży”, poza podaniem kilku powszechnie dostępnych informacji o tym kraju oraz wspomnieniem o poszukiwaniu przez Kambodżę partnerów zainteresowanych udzieleniem pomocy w odbudowie przemysłu górniczego, nie przedstawiono żadnych wymiernych efektów wynikających z tego wyjazdu. Poniesione przez KHW S.A. koszty związane z tym wyjazdem wyniosły 21,1 tys. zł⁴⁰. Biorąc pod uwagę jego przebieg oraz rezultat, jaki wynika z powyższego sprawozdania, NIK krytycznie pod względem celowości i gospodarności oceniła oddelegowanie ww. osób na liczący aż 14 dni wyjazd.

³⁹ Pierwszy dzień obejmował wyłącznie przelot, zakwaterowanie i nocleg.

⁴⁰ Koszty te nie obejmują wynagrodzeń delegowanych pracowników.

W jednej ze spółek zawarcie umowy o świadczenie usług konferencyjnych o wartości przekraczającej równowartość 14 tys. EUR nastąpiło bez przeprowadzenia postępowania na podstawie *Pzp*, co stanowiło naruszenie art. 3 ust. 1 pkt 3 i art. 7 ust. 3 tej ustawy. Ponieważ w myśl art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych skierowano w tej sprawie stosowne zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

W **Radiu Lublin S.A.** w związku z organizacją Ogólnopolskiego Kongresu Techniki Radiowej oraz Seminarium dla Służb Finansowo-Księgowych Polskiego Radia, Prezes Zarządu Spółki, bez przeprowadzenia postępowania na podstawie *Pzp* zawarł umowę o świadczenie usług konferencyjnych na kwotę 67,2 tys. zł netto (co stanowiło równowartość 17,5 tys. EUR).

3.1.4.4. Koszty ponoszone przez spółki w związku z przekazywaniem darowizn

Najmniejszy udział (1,9%) w objętych kontrolą kosztach pozaprodukcyjnych stanowiły darowizny, których wartość wyniosła 6 819 tys. zł. Przekazywało je 12 spółek, z tego jedna tylko w jednym⁴¹ i jedna w dwóch⁴² z trzech lat objętych kontrolą. W trzech spółkach⁴³ ustalono wewnętrzne procedury dotyczące przekazywania darowizn.

Uchwałą **Zarządu TVP S.A.** zostały określone Zasady udzielania darowizn przez Spółkę oraz zasady organizacji zbiorów publicznych. Rozdziałem darowizn zajmowała się Komisja ds. Darowizn, która rekomendowała Prezesowi Zarządu Spółki listy beneficjentów i podział środków finansowych. Źródłem finansowania tych darowizn były głównie środki pochodzące z wpływów dorocznej akcji charytatywnej „Reklama Dzieciom”⁴⁴. Darowizny te nie miały wpływu na wynik finansowy Spółki.

Spółka **Węglokoks S.A.** zrealizowała wniosek pokontrolny zawarty w wystąpieniu pokontrolnym NIK z 4 lutego 2005 r. dotyczący opracowania i wdrożenia procedur określających zasady przyjmowania wniosków o darowizny, ich rozpatrywania oraz przyznawania i przekazywania. Ustanowiła wewnętrzne procedury w zakresie udzielania darowizn. Po wpłynięciu wniosku o wsparcie odpowiednia komórka organizacyjna przygotowywała informacje na temat wnioskodawcy, w tym o udzielonych mu wcześniej darowiznach. Wszystkie wnioski o wsparcie finansowe rozpatrywał Zarząd, podejmując decyzje o ich rozstrzygnięciu w drodze uchwały. Czynności poprzedzających podjęcie przez Zarząd decyzji o dokonaniu darowizny na rzecz poszczególnych wnioskodawców nie dokumentowano (np. w protokołach z posiedzeń Zarządu).

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w dwóch ze spółek, które przekazywały darowizny (25%).

W przypadku jednej darowizny przekazanej przez **PGE S.A.**, od podstawy opodatkowania odliczono kwotę 3,0 tys. zł, mimo iż jej wartość wyniosła 15,0 tys. zł. W trzech przypadkach udzielone darowizny na łączną kwotę 13,0 tys. zł nie zostały odliczone od podstawy opodatkowania na skutek nieprzekazania do Departamentu Rachunkowości PGE dokumentacji umożliwiającej zakwalifikowanie ich do odliczenia.

W styczniu 2009 r., Oddział **TVP** w Bydgoszczy przekazał Fundacji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy 10 złotych serduszek bez stosownej zgody Komisji ds. Darowizn, co było niezgodne z obowiązującymi Zasadami udzielania darowizn. Serduszka zostały zakupione za kwotę 4,9 tys. zł, która powiększyła koszty pozaprodukcyjne Spółki.

⁴¹ KHW S.A.

⁴² ZT-K „Teofilów” S.A.

⁴³ Węglokoks S.A., MTP S-ka z o.o., Telewizja Polska S.A.

⁴⁴ Wpływy z akcji charytatywnej „Reklama Dzieciom” wyniosły: w 2009 r. 837,5 tys. zł, a w 2010 r. 1 087,5 tys. zł.

3.1.4.5. Identyfikacja mechanizmów korupcyjnych w obszarze objętym kontrolą

W przypadku jednej spółki kontrola ujawniła fakty wskazujące na możliwość występowania mechanizmu o znamionach korupcyjnych, polegającego na umożliwianiu przez zarząd spółki uzyskiwania, przez część członków zarządów działających w tej spółce zakładowych organizacji związkowych, dodatkowych, nienależnych korzyści np. w formie udziału w ramach oddelegowania w wielodniowych wyjazdach do atrakcyjnych zagranicznych miejscowości wypoczynkowych, co mogło oddziaływać na postępowanie tych osób w ramach ich działalności związkowej. Ratyfikowana przez Polskę Konwencja 98 Międzynarodowej Organizacji Pracy⁴⁵, dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych, w art. 2 ust. 1 stanowi, że organizacje pracowników powinny korzystać z odpowiedniej ochrony przed wszelkimi aktami ingerencji pracodawców. Z ust. 2 tego artykułu wynika, że będą szczególnie uznane za akty ingerencji w rozumieniu tego artykułu środki zmierzające do wspierania organizacji pracowników, finansowo lub w inny sposób, w celu podporządkowania tej organizacji kontroli pracodawcy.

Na występowanie powyższego mechanizmu w **KHW S.A.** wskazują następujące przypadki:

- zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji większej liczby członków zarządów zoz od limitu określonego w art. 31 ust. 1 *ustawy o zz*;
- udzielanie pracownikom zwolnień (z zachowaniem prawa do wynagrodzenia) na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności, pomimo że zwolnienia te w wielu przypadkach nie miały charakteru doraźnego i nie dotyczyły czynności wynikających z funkcji związkowej danych pracowników;
- zawarcie z jednym ze związków zawodowych umowy reklamowo-marketingowej, która w rzeczywistości umożliwić miała sfinansowanie organizacji jubileuszowej uroczystości tego związku;
- sfinansowanie 34 pracownikom, w tym 26 przewodniczącym i wiceprzewodniczącym organizacji związkowych KHW S.A. kosztów seminarium szkoleniowego w Anglii, które w rzeczywistości, w większości (83% łącznego czasu tego seminarium) stanowiło wyjazd o charakterze turystycznym;
- oddelegowanie dwóch przedstawicieli związków zawodowych, oprócz dwóch przedstawicieli kierownictwa dwóch kopalń, jako osób reprezentujących Spółkę w czternastodniowym wyjeździe służbowym do Kambodży, zrealizowanym bez uprzedniego merytorycznego przygotowania programu, który uzasadniałby taki wyjazd;
- finansowanie w latach 2009–2011 przewodniczącym związków zawodowych w jednej z kopalń, na ich wniosek, pięciu wielodniowych wyjazdów zagranicznych, przeprowadzanych formalnie w celu dokonania wizytacji ośrodków wakacyjnych przed ewentualnym zawarciem umowy na zorganizowanie w nich kolonii i obozów lub w ich trakcie. Nadmienić należy, że ocena wizytowanych ośrodków nie była brana pod uwagę przez Komisję Przetargową.

3.1.4.6. Ocena poprawności księgowania na właściwych kontach kosztów ponoszonych przez kontrolowane spółki

W trzech skontrolowanych spółkach (20%) stwierdzono nieprawidłowości bądź uchybienia dotyczące poprawności księgowania na właściwych kontach ponoszonych przez nie kosztów. Nieprawidłowości te polegały m.in. na:

Według ustaleń organu podatkowego⁴⁶ w **KWB „Konin” S.A.** w 2009 roku zawyżyła koszty uzyskania przychodów (w decyzji określono wysokość straty poniesionej w podatku dochodowym od osób prawnych

⁴⁵ Dz.U. z 1958 r. Nr 29, poz.126, zwana dalej *Konwencją 98*.

⁴⁶ Wynikających z protokołu kontroli podatkowej nr 1997 oraz decyzji Naczelnika Drugiego Wielkopolskiego Urzędu Skarbowego w Kaliszu wydanej dnia 6 grudnia 2011 r.

za 2009 r. w wysokości 2 447,7 tys. zł, wskazując na nieprawidłowe dokonanie rozliczenia podatku dochodowego od osób prawnych⁴⁷).

Przy kwalifikowaniu części kosztów (objętych kontrolą)⁴⁸ nie przestrzegano postanowień art. 15 ust. 1 *ustawy o CIT*. Do kosztów uzyskania przychodów Spółka niewłaściwie zaliczyła koszty związane z funkcjonowaniem Orkiestry Dętej KWB „Konin” S.A., których łączna wysokość (w latach 2009 – I półrocze 2011) wyniosła 1.717 tys. zł, co miało wpływ na ustalenie podstawy opodatkowania i wynik podatkowy⁴⁹. Działalność orkiestry górniczej i chóru, mająca charakter działalności kulturalnej (w szerokim pojęciu reprezentacyjnej), nie jest związana z celem gospodarczym Spółki, stąd jej koszty nie stanowią kosztów uzyskania przychodów, zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 28 *ustawy o CIT*.

Spółka nie wykazała (w chwili ich wystąpienia) przychodów i zarazem zobowiązań Wydzielonego Funduszu Orkiestry Dętej na rzecz Spółki, które na dzień 31 grudnia 2011r. wynosiły 386,5 tys. zł. Przychody te w kwocie 134,7 tys. zł za 2010 r. i 170,7 tys. zł za 2011 rok zostały ujęte w księgach rachunkowych Spółki w styczniu 2012 r. (w trakcie kontroli NIK).

W ewidencji księgowej nieprawidłowo (pod względem podatkowych) wyodrębniono koszty ryczałtu za używanie samochodu prywatnego do celów związkowych.

W **PKS Nowa Sól Sp. z o.o.** w latach 2010 i 2011 koszty badania sprawozdań finansowych na łączną kwotę 12,3 tys. zł nie zostały zaksięgowane jako „Koszty zarządu – usługi obce”, stosownie do Zakładowego Planu Kont, tylko w pozycji „Koszty zarządu – Inne koszty”. W 2010 r. koszty opłat za zezwolenie na wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie instalacji, napraw oraz sprawdzania urządzeń rejestrujących w transporcie drogowym na kwotę 3,1 tys. zł, zamiast w kosztach wydziałowych, zaksięgowano w kosztach zarządu. Opłaty przygotowawcze od udzielonych kredytów w wysokości 17, 4 tys. zł zostały zaksięgowane na koncie kosztów zespołu 5 – koszty w układzie kalkulacyjnym, zamiast na koncie kosztów finansowych zespołu 7 (konto 751-50 „koszty finansowe – pozostałe koszty finansowe”) zgodnie z komentarzem do planu kont. Ponadto stwierdzono brak aktualizacji polityki rachunkowości w celu dostosowania jej zapisów do zasad przyjętych w Spółce oraz obowiązujących przepisów, w tym wprowadzenia do stosowania nowego systemu komputerowego wraz z określeniem jego wersji i daty rozpoczęcia użytkowania oraz opisu systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym ksiąg rachunkowych.

Przeгляд analityczny zapisów księgowych dokonanych w **PGE S.A.** w 2010 r. i w I połowie 2011 r. na koncie 761589 – *Przekazane darowizny wg tytułów NKUP* wykazał, iż oprócz operacji gospodarczych związanych z udzielonymi darowiznami finansowymi, błędnie zostały na nim zaewidencjonowane również kwoty dotyczące należnego podatku VAT od przekazanych darowizn rzeczowych na łączną kwotę 9,8 tys. zł. Było to niezgodne z *Dokumentacją przyjętych zasad (polityki) rachunkowości* obowiązującą w okresie objętym kontrolą, według której operacje te powinny być rejestrowane na koncie 761599 – *VAT należny od darowizn NKUP*.

⁴⁷ Spółka w dniach 14 czerwca 2011 r. i 31 października 2011 r. dokonała korekty deklaracji CIT – 8 za 2009 rok w zakresie kosztów uzyskania przychodów.

⁴⁸ Pod względem ich wpływu na uzyskanie przychodów lub wpływu na zachowanie lub zabezpieczenie źródeł przychodów.

⁴⁹ Strata Spółki za 2009 r. rok była mniejsza o 797.554,10 zł niż to wynika z deklaracji CIT – 8 za 2009 r. (z uwzględnieniem jej korekt).

4.1 Przygotowanie kontroli

Ponoszone przez spółki koszty pozaprodukcyjne objęte niniejszą kontrolą nie były dotąd przedmiotem kontroli NIK.

Niniejsza kontrola została poprzedzona kontrolą rozpoznawczą, przeprowadzoną w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., która wykazała m.in., że istotnym składnikiem kosztów pozaprodukcyjnych tej spółki były koszty sponsoringu⁵⁰. Stwierdzono także, że w okresie objętym kontrolą w JSW S.A. funkcjonowało kilkadziesiąt organizacji związkowych, które zrzeszały od 24,6 tys.⁵¹ do 27,4 tys.⁵² osób w 2009 r. oraz od 25,6 do 29,5 tys. osób w 2010 r., przy liczbie pracowników odpowiednio 22,5 i 22,6 tys. osób. Ponoszenie przez ww. spółkę kosztów pozaprodukcyjnych oceniono pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, które wystąpiły w zakresie zlecenia prowadzenia szkoleń dla pracowników.

Kryterium decydującym o wyborze spółek posiadających siedziby na terenie działania Delegatur NIK uczestniczących w tej kontroli stanowiły: wysokość kapitału zakładowego, udział Skarbu Państwa w akcjach lub udziałach tych spółek oraz liczba zatrudnionych w nich pracowników.

4.2 Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Dwie kontrolowane jednostki złożyły zastrzeżenia do protokołu kontroli, w tym Zarząd KHW S.A., który wskazując na niesatysfakcjonujące go rozstrzygnięcie zastrzeżeń zgłoszonych do protokołu, odmówił jego podpisania, a następnie złożył także zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego. Zastrzeżenia do wystąpienia złożył również Prezes Radia Lublin S.A. Stanowisko Komisji Odwoławczych do zgłoszonych zastrzeżeń zostało wyrażone w podjętych przez nie uchwałach. Uchwały Komisji Odwoławczych w sprawie zastrzeżeń wniesionych do protokołu kontroli przez Ministra Gospodarki oraz do wystąpienia pokontrolnego przez Zarząd KHW S.A. zostały rozpatrzone przez Komisje Rozstrzygające. W wyniku powyższych postępowań odwoławczych zgłoszone zastrzeżenia zostały częściowo uwzględnione⁵³.

W wyniku kontroli skierowano 17 wystąpień pokontrolnych zawierających uwagi, oceny oraz 35 wniosków w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, sformułowane w 11 z tych wystąpień. Wnioski dotyczyły m.in.:

- (1) w zakresie kosztów ponoszonych przez spółki w związku z działalnością organizacji związkowych
  - udzielania pracownikom zwolnień od pracy zawodowej, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, w związku z koniecznością wykonania doraźnej czynności wynikającej z ich funkcji związkowej, tylko gdy czynność ta nie może być wykonana w czasie wolnym od pracy oraz wyłącznie na czas niezbędny do wykonania czynności o takim charakterze⁵⁴,
  - prawidłowego ustalania liczby pracowników uprawnionych do zwolnienia ze świadczenia pracy na podstawie art. 31 ustawy o zz⁵⁵,

⁵⁰ Koszty te stanowiły w latach 2009-2010 odpowiednio 11,6% i 11,7% kosztów ogólnego zarządu.

⁵¹ Liczba członków wynikająca z liczby składek odprowadzanych przez JSW S.A. na konta zoz.

⁵² Liczba członków wynikająca ze złożonych deklaracji i odprowadzanych przez JSW S.A. składek na konta zoz.

⁵³ Łącznie siedem zastrzeżeń do protokołów kontroli, zgłoszonych przez dwie jednostki, rozstrzygnięto w następujący sposób: dwa uwzględniono w całości, dwa uwzględniono częściowo, trzy oddalono. Łącznie jedenaście zastrzeżeń wniesionych przez dwie jednostki do wystąpień pokontrolnych rozstrzygnięto następująco: jedno uwzględniono w całości, jedno w części, dziewięć oddalono.

⁵⁴ KHW S.A.

⁵⁵ HSW S.A., KHW S.A.

- podjęcia działań w celu systematycznego uzyskiwania od organizacji związkowych informacji, o których mowa w art. 25¹ ust. 2 o związkach zawodowych, uprawniających do wypłaty wynagrodzenia osobom zwolnionym na podstawie art. 31 *ustawy o zz* i zaliczania tych wynagrodzeń do kosztów uzyskania przychodów⁵⁶,
  - przestrzegania regulacji dotyczących udzielania członkom zarządu zakładowych organizacji związkowych zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy⁵⁷,
  - kontynuowania działań zmierzających do zawarcia z organizacjami związkowymi porozumienia regulującego zasady współpracy, w tym zasady udostępniania pomieszczeń i urządzeń technicznych do prowadzenia działalności związkowej⁵⁸,
- (2) w zakresie kosztów ponoszonych przez spółki w związku ze zlecaniem ekspertyz, badań i usług doradczych
- analizowania zasadności zawierania umów z podmiotami zewnętrznymi w sytuacjach, gdy ich przedmiotem mają być zagadnienia należące do zadań osób zatrudnionych w Spółce⁵⁹,
  - zapewnienia stosowania wewnętrznych regulacji dotyczących zlecenia takich usług⁶⁰,
  - stosowania procedur określonych w Pzp w przypadku udzielania zamówień, których wartość netto przekracza 14 tys. EUR⁶¹,
- (3) w zakresie kosztów ponoszonych przez spółki w związku z finansowaniem organizacji społecznych, fundacji, działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej
- klasyfikowania, jako sponsoringu, działań ukierunkowanych na kreowanie pozytywnego wizerunku Spółki poprzez finansowanie m.in. działalności sportowej, kulturalnej i charytatywnej⁶²,
  - przeprowadzania wymiernych analiz efektywności działalności sponsoringowej w stosunku do wszystkich przedsięwzięć sponsoringowych, zarówno przed, jak i po ich wykonaniu⁶³,
  - realizacji procesu planowania i sprawozdawczości z działalności sponsoringowej zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Spółki⁶⁴,
- (4) w zakresie przekazywanych darowizn
- przedstawiania informacji o udzielonych darowiznach na rzecz związków zawodowych w rocznych sprawozdaniach Zarządu⁶⁵,
  - odliczanie darowizn od podstawy opodatkowania zgodnie z obowiązującymi przepisami⁶⁶,
- (5) w zakresie poprawności księgowania na właściwych kontach kosztów ponoszonych przez kontrolowane spółki
- prawidłowego kwalifikowania pod względem podatkowym kosztów objętych kontrolą oraz dokonania korekty kosztów uzyskania przychodów w zakresie wydatków nieprawidłowo zaliczonych do tych kosztów⁶⁷,
  - ewidencjonowania podatku VAT od udzielonych darowizn rzeczowych zgodnie z polityką rachunkowości⁶⁸,

⁵⁶ HSW S.A., KWB Konin.

⁵⁷ PKS Nowa Sól Sp. z o.o.

⁵⁸ MTP Sp. z o.o.

⁵⁹ Radio Lublin S.A.

⁶⁰ KHW S.A., Radio Lublin S.A.

⁶¹ Radio Lublin S.A.

⁶² Węglkokoks S.A.

⁶³ PGE S.A.

⁶⁴ PGE S.A.

⁶⁵ KWB Konin.

⁶⁶ PGE S.A.

⁶⁷ KHW S.A., HSW S.A., KWB Konin S.A.

⁶⁸ PGE S.A.

Kierownicy jednostek poinformowali o zrealizowaniu 21 wniosków pokontrolnych, trwającej realizacji 12 oraz o niezrealizowaniu 2 wniosków.

- (1) Prezes Zarządu Radia Lublin S.A. poinformował, że:
  - z dniem 1 stycznia 2012 r. zostało utworzone stanowisko specjalisty ds. zamówień publicznych i inwestycji, m.in. w celu wzmocnienia nadzoru nad sferą zamówień poniżej i powyżej 14 tys. EUR oraz stworzenia możliwości lepszego zarządzania procesami związanymi z przeprowadzaniem postępowań przetargowych; wprowadzony zostanie zmodyfikowany dokument dotyczący obowiązujących w Radiu Lublin procedur postępowania przy zamówieniach poniżej 14 tys. EUR,
  - każda umowa cywilnoprawna oraz umowa o współpracy zawierana przez Spółkę poprzedzana jest dokonywaną przez radcę prawnego oceną formalno-prawną, co do możliwości zlecenia czynności na zewnątrz Spółki, w szczególności ze względu na obowiązujące przepisy prawa pracy,
- (2) Prezes Zarządu – Dyrektor Generalny KWB „Konin” w celu wykonania wszystkich siedmiu wniosków pokontrolnych NIK wydał zarządzenie, w którym wskazał osoby odpowiedzialne za ich realizację.
- (3) Zarząd Huty Stalowa Wola S.A. w celu realizacji wniosków pokontrolnych NIK podjął następujące działania:
  - dokonał korekt w zakresie kosztów uzyskania przychodów w księgach i deklaracjach CIT-8 za 2009 r. i za 2010 r. oraz w księgach 2011 r.,
  - wystąpiono do organizacji związkowej o imienne wskazanie jednego członka zarządu, którego zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy winno ulec wygaśnięciu w celu dostosowania liczby zwolnionych pracowników do obowiązujących przepisów,
  - wystąpiono pisemnie do wszystkich działających w Spółce organizacji związkowych z przypomnieniem o obowiązku przesyłania informacji, o których mowa w art. 251 ust. 2 ustawy o zz.
- (4) Zarząd PGE S.A. przekazał informację, że:
  - Każdy kolejno opracowywany roczny plan działalności sponsoringowej będzie zawierał przewidywaną ocenę efektywności ekonomiczno-finansowej sponsoringu, a każde przedsięwzięcie sponsoringowe, po jego zakończeniu, poddawane będzie ocenie efektywności,
  - Jednostki merytoryczne odpowiedzialne za opracowanie umów sponsoringowych zobowiązane zostały do zamieszczenia w nich postanowień o natychmiastowym zaprzestaniu finansowania w przypadkach wskazanych w „Zasadach prowadzenia działalności sponsoringowej w Spółce PGE S.A. i w spółkach Grupy Kapitałowej PGE”,
  - Spółka prowadzi negocjacje w sprawie zawarcia umowy z zoz o korzystanie z pomieszczeń i urządzeń technicznych,
  - dokonano stosownych korekt deklaracji podatkowych i odliczeń od podstawy opodatkowania oraz podjęto czynności mające na celu ewidencjonowanie VAT od darowizn rzeczowych na właściwych kontach,
- (5) Prezes Zarządu PKS Nowa Sól Sp. z o.o. poinformował, że wnioski i uwagi NIK „zostaną wykorzystane w działaniach Spółki w miarę posiadanych przez Spółkę środków finansowych i ściśle ze wskazaniami właściciela”.
- (6) Prezes Zarządu Węglokoks S.A. stwierdził, że zamierza wykorzystać uwagi i wykonać wniosek NIK poprzez klasyfikowanie, jako sponsoringu, działań ukierunkowanych na kreowanie pozytywnego wizerunku Spółki poprzez finansowanie m.in. działalności sportowej, kulturalnej i charytatywnej,

(7) Zarząd KHW S.A. poinformował, że:

- jeszcze w trakcie prowadzonej kontroli NIK wystąpił do organizacji związkowych z informacją o jednostronnym wstrzymaniu porozumień dotyczących liczby udzielanych przez Pracodawcę zwolnień z obowiązku świadczenia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, a następnie w konsekwencji prowadzonych działań i negocjacji ze związkami zawodowymi doprowadził do zgodności liczby pracowników zwolnionych z przepisem art. 31 ustawy o zz,
- dokonano korekt ksiąg rachunkowych oraz deklaracji podatkowych w zakresie wydatków poniesionych na wynagrodzenia pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy niezgodnie z limitami określonymi w ww. przepisie,
- KHW S.A. jako Pracodawca będzie kontynuował działania mające na celu maksymalne ograniczenie, w ramach dopuszczonych przepisami prawa liczby zwolnień od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia,
- w celu racjonalizacji kosztów obsługi prawnej dokonano zmiany modelu obsługi prawnej, który obecnie dywersyfikuje obszar bieżącej obsługi prawnej na dwa podmioty, ze szczegółowym określeniem zakresu przedmiotowego obsługi i przy zachowaniu kosztów obsługi bieżącej na poziomie nie wyższym niż w latach poprzednich, a także zobowiązano odpowiedzialne komórki organizacyjne do ścisłego przestrzegania wewnętrznych przepisów dotyczących racjonalizacji kosztów obsługi prawnej oraz dostatecznego uzasadniania konieczności zlecenia obsługi prawnej podmiotom zewnętrznym,
- dokonana zostanie korekta kosztów uzyskania przychodów, polegająca na wyeliminowaniu spośród kosztów uzyskania przychodów, wydatków poniesionych w związku z wizytacjami zagranicznych ośrodków wczasowo-kolonijnych.

(8) Prezes Telewizji Polskiej S.A. zapewnił, że Spółka:

- dołoży wszelkich starań w celu przestrzegania procedur dotyczących przekazywania darowizn,
- zmierza skorzystać ze wskazań zawartych w wystąpieniu pokontrolnym jako elementu inicjującego dokonanie analizy i rozważenie udoskonalenie obowiązującego procesu udzielania zamówień publicznych,
- w celu zapobiegania ewentualnemu konfliktowi interesów dokona analizy obowiązujących regulacji pod kątem ich udoskonalenia lub rozważy wprowadzenie jednolitych regulacji dotyczących całej sfery działalności Spółki, zarówno w relacjach pracowniczych wewnątrz Spółki, jaki i z podmiotami zewnętrznymi.

Ponadto Prezes TVP S.A. przedstawił także szereg działań, jakie zostały podjęte oraz jakie zaplanowano w celu zapewnienia prowadzenia działalności Spółki bez strat, a Zarząd Uzdrowiska Szczawno-Jedlina, że Spółka opracowuje i bieżąco realizuje plany: roczny i strategiczny, których częścią jest plan restrukturyzacji, co było przedmiotem wniosków pokontrolnych NIK.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych Delegatura NIK w Lublinie powołała biegłego w celu dokonania analizy kosztów pozaprodukcyjnych w kontrolowanej spółce.

W związku z ustaleniami kontroli przeprowadzonej przez ww. Delegaturę w Radiu Lublin S.A., do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych Międzyresortowej Komisji Orzekającej przy Ministrze Administracji i Cyfryzacji skierowano zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, polegającym na udzieleniu przez byłego Prezesa tej spółki zamówienia na świadczenie usługi księgowej oraz przez obecnego Prezesa zamówienia na świadczenie usług konferencyjnych wykonawcom, którzy nie zostali wybrani w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych.

Finansowe rezultaty nieprawidłowości stwierdzonych w niniejszej kontroli wyniosły ogółem 5 121,1 tys. zł, z tego 1 782,4 to wartość uszczuplonych środków lub aktywów, 1 584,7 tys. zł – kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa, 31,7 tys. zł – kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami, a 1 722,3 tys. zł – sprawozdawcze skutki nieprawidłowości. Korzyści finansowe wyniosły 13,7 tys. zł.

Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

1. Kluczowe uwarunkowania dotyczące kontrolowanej działalności

Przepisy prawa nie definiują pojęć: koszty produkcyjne i koszty pozaprodukcyjne. Koszty ogólnozakładowe (nazywane także kosztami ogólnego zarządu) są kosztami o charakterze kosztów pośrednich i są związane z obsługą, administrowaniem, zarządzaniem i organizacją jednostki rozpatrywanej jako całe przedsiębiorstwo.

Pozostałe koszty operacyjne to, zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶⁹, koszty związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności z działalnością socjalną, aktualizacją wartości składników aktywów, tworzeniem rezerw, odszkodowaniami, karami i przekazaniem darowizn.

Koszty promocji – zgodnie z zasadami marketingowego oddziaływania na rynek, najbardziej popularną jest koncepcja marketingu mix, na którą składają się cztery elementy (instrumenty): produkt (w tym asortyment, jego jakość, gwarancja), cena (polityka cenowa, rabaty), strategia dystrybucji (kanały dystrybucji, rozwiązania logistyczne) oraz promocja. W ramach promocji wyszczególnia się: promocję osobistą, reklamę, promocję dodatkową (promocja sprzedaży) oraz public relations, do którego zalicza się sponsoring⁷⁰. Sponsoring podlega opodatkowaniu na tych samych zasadach, co świadczenie usług reklamowych⁷¹.

Minister Skarbu Państwa, zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa⁷², wykonuje uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie praw z akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej. Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa, kompetencje ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa dla przedsiębiorstw górniczych do dnia 31 grudnia 2015 r. pełni minister właściwy do spraw gospodarki. Minister Gospodarki nadzoruje 6 spółek sektora górnictwa węgla kamiennego⁷³.

1.1. Finansowe zobowiązania spółek w stosunku do funkcjonujących w nich związków zawodowych

Ratyfikowana przez Polskę *Konwencja 98*, dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych, przyjęta w Genewie dnia 1 lipca 1949 r., w art. 2 ust. 1 stanowi, że organizacje pracowników powinny korzystać z odpowiedniej ochrony przed wszelkimi aktami ingerencji pracodawców. Z ust. 2 tego artykułu wynika, że będą szczególnie uznane za akty ingerencji, w rozumieniu tego artykułu, środki zmierzające do wspierania organizacji pracowników finansowo lub w inny sposób w celu podporządkowania tej organizacji kontroli pracodawcy.

⁶⁹ Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁷⁰ Philip Kotler, *Marketing od A do Z*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004.

⁷¹ Zgodnie z wyrokiem Sądu Administracyjnego z dnia 16 stycznia 2003 r. o sygnaturze akt III SA 1602/01.

⁷² Dz.U. Nr 106, poz. 493 ze zm.

⁷³ W sektorze tym Minister Gospodarki nadzór właścicielski sprawuje nad: Centralą Zbytu Węgla „Węglózbyt” S.A. w Katowicach, Jastrzębską Spółką Węglową S.A. w Jastrzębiu Zdroju, Katowickim Holdingiem Węglowym S.A. w Katowicach, Kompanią Węglową S.A. w Katowicach, Spółką Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu oraz „Węglokoks” S.A. w Katowicach. Prawa z akcji w tym sektorze Minister Gospodarki nie wykonuje jedynie Lubelskim Węgłu „Bogdance” S.A.

Finansowe zobowiązania *spółek* w stosunku do związków zawodowych zostały określone w *ustawie o zz* oraz w *rozporządzeniu w sprawie trybu udzielania urlopu*.

Pracodawca, zgodnie z art. 1 ust. 3 *ustawy o zz*, jest obowiązany traktować wszystkie związki zawodowe jednakowo. Na podstawie art. 25 tej ustawy pracownikowi powołanemu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, przysługuje – na wniosek organizacji związkowej – prawo do urlopu bezpłatnego.

W zależności od wniosku zarządu *zoz* powyższe zwolnienia od pracy udzielane są z zachowaniem prawa do wynagrodzenia lub bezpłatnie. Pracownik ma prawo do zwolnienia od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności wynikającej z jego funkcji związkowej, jeżeli czynność ta nie może być wykonana w czasie wolnym od pracy (art. 31 ust. 2 i 3 *ustawy o zz*)⁷⁴.

Pracodawca, zgodnie z § 4.1 *rozporządzenia w sprawie trybu udzielania urlopu*, jest obowiązany, na wniosek zarządu *zoz*, zwolnić pracownika z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie tej organizacji, jeżeli zakładowa organizacja związkowa wykaże we wniosku, że zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie zwolnienia, o których mowa w art. 31 ust. 1 *ustawy o zz*.

Zakładowa organizacja związkowa, zgodnie z art. 25¹ *ustawy o zz*, jest zobowiązana do przedstawiania pracodawcy, co kwartał według stanu na ostatni dzień kwartału, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, informacji o łącznej liczbie członków tej organizacji, w tym o liczbie członków zatrudnionych u pracodawcy na podstawie umowy o pracę lub umowy o pracę nakładczą. W obecnym stanie prawnym zakładowe organizacje mogą w swobodny sposób tworzyć federacje tych organizacji (obejmujące co najmniej dwie organizacje związkowe), co może generować kolejne, dodatkowe etaty oddelegowanych działaczy związkowych, które zobowiązany będzie finansować pracodawca.

Dane zawarte w informacji zakładowych organizacji związkowych nie podlegają jakiegokolwiek weryfikacji ze strony pracodawcy. Sąd Najwyższy, w wyroku z 15 grudnia 2008 roku⁷⁵, stwierdził, że pracodawca jest związany informacją przekazaną w trybie art. 25¹ ust. 2 *ustawy o zz*, a dla wykonywania uprawnień *zoz* istotna jest liczba członków związku w dniu, w którym pracodawcy została przekazana informacja w tym trybie⁷⁶.

Ustawa o zz w art. 33 ust. 1 zobowiązuje pracodawcę do udostępnienia *zoz* pomieszczeń i urządzeń technicznych, niezbędnych do wykonywania działalności związkowej w zakładzie pracy. Ustawodawca nie sprecyzował, czy udostępnienie ma być odpłatne czy nieodpłatne, zatem warunki tego udostępnienia powinny zostać określone w umowie lub w układzie zbiorowym pracy.

1.2. Finansowanie (w tym sponsoring) organizacji społecznych i fundacji oraz działalności sportowej, charytatywnej i kulturalnej

Przedmiotem umowy sponsoringu jest zobowiązanie się sponsora do pokrycia w określonym zakresie kosztów imprezy lub kosztów działania wskazanej instytucji. Świadczenie sponsora ma charakter pieniężny, rzeczowy lub niematerialny (korzystanie z dóbr niematerialnych sponsora). Z kolei podmiot korzystający z pomocy sponsora zobowiązuje się wydatkować przekazane przez

⁷⁴ Art. 34 i 34¹ *ustawy o zz* określają zasady ustalania liczby osób uprawnionych do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy oraz ponoszenia kosztów z tym związanych u pracodawców objętych działaniem międzyzakładowej organizacji związkowej.

⁷⁵ Sygnatura I PK 98/08.

⁷⁶ K.W. Baran Komentarz do art.25¹ *ustawy o zz*. Oficyna 2010.

niego środki zgodnie z treścią umowy i wyeksponować logo sponsora w trakcie imprezy lub w formie określonej w umowie, ewentualnie uwzględnić wskazówki sponsora, co do przebiegu i organizacji imprezy czy sposobu jego działania⁷⁷.

Przepisy powszechnie obowiązujące nie regulują problematyki działań sponsoringowych realizowanych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa.

W dniu 13 lutego 2009 r. Minister Skarbu Państwa wydał Zarządzenie nr 5 w sprawie zasad prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, którym wprowadzono do stosowania we wszystkich spółkach, w których udział Skarbu Państwa przekraczał 50% *Model*.

Wg *Modelu* do głównych celów działań sponsoringowych realizowanych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa zaliczono:

- propagowanie (upowszechnianie i wzmacnianie) marki spółki poprzez zwiększenie stopnia znajomości marki i zasięgu jej oddziaływania,
- budowę pozytywnego wizerunku spółki poprzez przeniesienie na nią skojarzeń z podmiotu sponsorowanego,
- wsparcie działań promocyjno-handlowych,
- dotarcie z przekazem do istotnych dla spółki firm i środowisk,
- budowę reputacji spółki oraz pozyskanie uznania i sympatii opinii publicznej.

W *Modelu* przedstawiono rekomendacje w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, niezbędne dla opracowania przez nie własnych zasad sponsoringu. Wskazano w nich, że działalność sponsoringową może prowadzić wyłącznie spółka, w której określono zasady sponsoringu (opracowane przez jej zarząd oraz zaopiniowane i zatwierdzone przez radę nadzorczą) oraz określono warunki, jakie muszą być spełnione, aby mogły być podjęte działania sponsoringowe.

Zgodnie z ww. zarządzeniem, w terminie do dnia 1 maja 2009 r. zarządy takich spółek miały opracować, a komórki organizacyjne wykonujące czynności nadzoru właścicielskiego nadzorować, wprowadzenie zasad sponsoringu według procedur określonych w *Modelu*.

1.3. Przekazywanie darowizn

Zgodnie z art. 19 b ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji⁷⁸, zawarcie przez spółkę m.in. umowy, której zamiarem jest darowizna lub innej umowy niezwiązanej z przedmiotem jej działalności gospodarczej, określonej w statucie, jest uzależnione od uzyskania, pod rygorem nieważności czynności prawnej, zgody rady nadzorczej, za wyjątkiem umów o wartości nieprzekraczającej równowartości w złotych kwoty 5 tys. EUR, według kursu ogłaszanego w dniu zawarcia umowy przez Narodowy Bank Polski⁷⁹. W świetle postanowień art. 17 § 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁸⁰, zgoda rady nadzorczej na dokonanie czynności prawnej może być wyrażona po złożeniu oświadczenia przez spółkę, nie później jednak niż w terminie dwóch miesięcy od dnia złożenia tego oświadczenia.

⁷⁷ http://www.edukacjaprawnicza.pl/index.php?mod=m_artykuly&cid=3&id=999

⁷⁸ Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm., zwana dalej *ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji*.

⁷⁹ W uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 240, poz. 2055), którą z dniem 15 stycznia 2003 r. zmieniono *ustawę o komercjalizacji i prywatyzacji* wskazano, że celem nowelizacji było wprowadzenie rozwiązań zwiększających kompetencje kontrolne oraz odpowiedzialność rad nadzorczych w obszarach szczególnie narażonych na zjawiska korupcyjne.

⁸⁰ Dz.U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 ze zm.

Darowizny, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 *ustawy o CIT*, odlicza się od podstawy opodatkowania, jeżeli zostały przekazane na zadania określone w art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁸¹, jednostkom wymienionym w art. 3 ust. 2 ww. ustawy, tj. organizacjom pozarządowym, niebędącym jednostkami sektora finansów publicznych i nie działającym w celu osiągnięcia zysku, posiadającym osobowość prawną lub będącym jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacjom i stowarzyszeniom.

Darowizny mogą być dokonywane także, na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy, na rzecz działalności pożytku publicznego.

1.4. Zlecenie ekspertyz, badań i usług doradczych

Spółki spełniające przesłanki określone w art. 3 ust. 1 pkt 3 *Pzp*, mające charakter instytucji prawa publicznego⁸² zobowiązane są do stosowania przepisów tej ustawy do udzielania zamówień na przeprowadzanie szkoleń, badań i ekspertyz lub świadczenie usług doradczych. Zgodnie z art. 4 pkt 3 lit. e *Pzp* usługi w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenie usług badawczych muszą być zlecane w trybie tej ustawy w sytuacji, gdy są one w całości opłacane przez zamawiającego, a ich rezultat stanowi wyłącznie jego własność.

1.5. Finansowanie szkoleń i konferencji

Pracodawca, zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁸³, jest obowiązany ułatwiać pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Art. 94 pkt 4 nakłada na pracodawcę obowiązek prowadzenia systematycznych szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Nadzór właścicielski Ministra Skarbu Państwa oraz Ministra Gospodarki w zakresie kosztów objętych kontrolą

W dniu 19 marca 2010 r. Minister Skarbu Państwa wydał zarządzenie nr 19 w sprawie zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa. Jak podano we wstępie załącznika do ww. zarządzenia, w którym przedstawiono te zasady, stanowią one wyraz oczekiwań organu państwowego, ustawowo odpowiedzialnego za ochronę interesów Skarbu Państwa w zakresie zasad realizacji tego celu przez jednostki organizacyjne i osoby fizyczne zaangażowane w prowadzenie spraw związanych z działalnością spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz Skarbu Państwa jako akcjonariusza/wspólnika⁸⁴. Dokument ten nie stanowi aktu normatywnego administracji rządowej, lecz wzorzec, na podstawie którego organy administracji rządowej lub podmioty publiczne mogą opracować własne rozwiązania, uwzględniające specyfikę nadzorowanych podmiotów.

Według powyższych zasad bezpośrednim ogniwem zapewniającym łączność pomiędzy MSP i radami nadzorczymi lub pełnomocnikami wspólnika są odpowiednie komórki nadzoru, które spełniają funkcje organizatorskie, administracyjne i kontrolne wobec tych rad w zakresie poprawności

⁸¹ Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.

⁸² Jako jednostki prawa publicznego należy rozumieć jednostki posiadające osobowość prawną, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemające charakteru przemysłowego lub handlowego, jeżeli jednostki sektora finansów publicznych lub nieposiadające osobowości prawnej państwowe jednostki organizacyjne, pojedynczo lub wspólnie, finansują je w ponad 50%, posiadają nadzór nad organem zarządzającym lub mianowały ponad połowę składu organu nadzorowanego lub zarządzającego.

⁸³ Dz.U. z 1998 r. Nr 21 poz. 94 ze zm.

⁸⁴ http://bip.msp.gov.pl/portal/bip/101/4291/Zarzadzenie_Nr_19_Ministra_Skarbu_Panstwa_z_dnia_19_marca_2010_r.html

i terminowości wykonywania przez nie ustawowych i statutowych obowiązków. Zebrane informacje stanowią następnie podstawę do dokonania oceny pracy rad nadzorczych lub pełnomocników wspólnika. Członków tych rad, przedstawicieli MSP, obowiązuje się do przeprowadzenia kontroli działalności spółki w zakresie wskazanym przez odpowiednie komórki nadzoru. Odpowiednie komórki nadzoru są zobowiązane do udzielania pisemnych odpowiedzi na przedstawione w formie pisemnej przez członków rad nadzorczych lub pełnomocników wspólnika, reprezentujących MSP, problemy i wątpliwości dotyczące funkcjonowania nadzorowanych spółek.

Jednostki objęte kontrolą

Nr	Nazwa kontrolowanej jednostki	Siedziba	Ocena NIK zawarta w wystąpieniu pokontrolnym
1	Katowicki Holding Węglowy S.A.	Katowice	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
2	Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	Będzin	Pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień
3	Ministerstwo Skarbu Państwa	Warszawa	Pozytywna
4	Ministerstwo Gospodarki	Warszawa	Pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień
5	Węglkokoks S.A.	Katowice	Pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień
6	Radio Lublin S.A.	Lublin	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
7	Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	Łowicz	Pozytywna
8	Zakłady Tekstylny-Konfekcyjne Teofilów S.A.	Łódź	Pozytywna
9	WARMIA S.A.	Kętrzyn	Pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień
10	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	Poznań	Pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień
11	Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” w Kleczewie S.A.	Kleczew	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
12	Huta Stalowa Wola S.A.	Stalowa Wola	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
13	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Warszawa	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
14	Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŹN S.A. Płock	Płock	Pozytywna
15	Telewizja Polska S.A.	Warszawa	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
16	Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	Szczawno-Zdrój	Pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień
17	PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	Nowa Sól	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości

Wyniki finansowe kontrolowanych spółek

Lp.	Jednostka	Zysk (strata) netto [tys. zł]		
		2009	2010	I półrocze 2011
1	2	3	4	5
1	Katowicki Holding Węglowy S.A.	89 222	31 325	78 894
2	Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	- 128	902	318
3	Węglokoks SA	115 064	179 914	94 387
4	Radio Lublin S.A.	623	- 197	- 570
5	Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	1 735	901	- 762
6	Zakłady Tekstylno-Konfekcyjne Teofilów SA	- 7 642	- 4 814	- 238
7	WARMIA SA *	43	- 1 397	- 181
8	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	6 759	4 342	8 531
9	Kopalnia Węgla Brunatnego "Konin" w Kleczewie SA.	14 642	32 155	23 346
10	Huta Stalowa Wola SA	- 19 936	1 622	- 8 473
11	PGE Polska Grupa Energetyczna SA	1 440 498	2 920 424	2 414 548
12	Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŹŃ SA Płock	177 704	241 529	127 623
13	Telewizja Polska SA	- 205 574	7 724	- 42 038
14	Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	117	1 595	199
15	PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	68	- 738	1 291
* W 2009 r. WARMIA S.A. funkcjonowała jako przedsiębiorstwo państwowe				

Udział kosztów pozaprodukcyjnych w kosztach ogółem [zł]

Jednostka	2009 r.			2010 r.			I połowa 2011 r.		
	koszty ogółem	koszty pozaprod.	%	koszty ogółem	koszty pozaprod.	%	koszty ogółem	koszty pozaprod.	%
Katowicki Holding Węglowy S.A.	3 722 421 279	730 920 704	19,6	3 809 058 120	694 038 373	18,2	1 943 539 587	337 610 644	17,4
Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	55 913 254	4 999 842	8,9	78 515 259	6 177 342	7,9	47 438 433	3 258 978	6,9
Węglokoks SA	2 515 497 517	1 232 906	0,0	2 792 358 672	2 023 329	0,1	1 129 043 077	835 064	0,1
Radio Lublin S.A.	11 973 478	3 259 928	27,2	13 151 327	3 297 727	25,1	6 814 579	1 715 438	25,2
Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	30 225 630	7 075 288	23,4	30 540 706	7 126 344	23,3	14 109 740	3 306 774	23,4
Zakłady Tekstylny-Konfekcyjne Teofilów SA	59 540 320	92 489	0,2	60 291 114	133 991	0,2	27 584 132	38 359	0,1
WARMIA SA *	35 588 138	8 582 726	24,1	33 233 044	7 233 760	21,8	15 023 914	3 196 570	21,3
Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	106 220 220	18 095 874	17,0	116 974 550	17 384 729	14,9	59 704 740	7 985 725	13,4
Kopalnia Węgla Brunatnego "Konin" w Kleczewie SA.	580 716 162	78 133 023	13,5	591 556 516	107 777 966	18,2	322 904 287	42 036 653	13,0
Huta Stalowa Wola SA	325 770 000	100 164 000	30,7	434 319 000	76 599 000	17,6	184 267 000	26 973 000	14,6
PGE Polska Grupa Energetyczna SA	12 319 309 600	361 780 900	2,9	11 523 156 100	184 724 500	1,6	4 984 534 000	126 962 700	2,5
Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŻŃ SA Plock	419 731 305	110 336 708	26,3	423 654 889	124 146 590	29,3	192 572 835	37 683 136	19,6
Telewizja Polska SA	1 957 465 000	310 854 000	15,9	1 819 392 000	288 389 000	14,8	863 363 000	106 008 000	12,3
Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	33 450 557	4 312 536	12,9	30 048 224	3 697 813	12,3	13 987 226	1 500 750	10,7
PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	18 983 609	2 452 541	12,9	17 586 387	2 403 908	13,7	8 639 619	1 065 660	12,3

* W 2009 r. WARMIA S.A. funkcjonowała jako przedsiębiorstwo państwowe

Udział kosztów pozaprodukcyjnych objętych kontrolą w kosztach ogółem [zł]

Lp.	Jednostka	2009 r.			2010 r.			I połowa 2011 r.		
		koszty ogółem	koszty pozaprod. objęte kontrolą	%	koszty ogółem	koszty pozaprod. objęte kontrolą	%	koszty ogółem	koszty pozaprod. objęte kontrolą	%
1	Katowicki Holding Węglowy S.A.	3 722 421 279	39 689 162	1,1	3 809 058 120	37 503 641	1,0	1 943 539 587	16 270 830	0,8
2	Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	55 913 254	89 700	0,2	78 515 259	111 692	0,1	47 438 433	196 500	0,4
3	Węglokoks SA	2 515 497 517	1 232 906	0,0	2 792 358 672	2 023 329	0,1	1 129 043 077	835 064	0,1
4	Radio Lublin S.A.	11 973 478	34 313	0,3	13 151 327	43 678	0,3	6 814 579	17 218	0,3
5	Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	30 225 630	78 441	0,3	30 540 706	117 125	0,4	14 109 740	39 679	0,3
6	Zakłady Tekstylny-Konfekcyjne Teofilów SA	59 540 320	92 489	0,2	60 291 114	133 991	0,2	27 584 132	38 359	0,1
7	WARMIA SA *	nd	nd	nd	33 233 044	59 549	0,2	15 023 914	39 832	0,3
8	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	106 220 220	945 798	0,9	116 974 550	1 576 199	1,3	59 704 740	630 499	1,1
9	Kopalnia Węgla Brunatnego "Konin" w Kleczewie SA.	580 716 162	1 328 279	0,2	591 556 516	1 490 833	0,3	322 904 287	901 740	0,3
10	Huta Stalowa Wola SA	325 770 000	1 296 500	0,4	434 319 000	1 345 900	0,3	184 267 000	718 000	0,4
11	PGE Polska Grupa Energetyczna SA	12 319 309 600	63 529 600	0,5	11 523 156 100	65 753 100	0,6	4 984 534 000	35 252 000	0,7
12	Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŻŃ SA Płock	419 731 305	5 803 993	1,4	423 654 889	7 282 455	1,7	192 572 835	2 895 069	1,5
13	Telewizja Polska SA	1 957 465 000	32 271 460	1,6	1 819 392 000	25 887 200	1,4	863 363 000	12 670 200	1,5
14	Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	33 450 557	126 796	0,4	30 048 224	107 220	0,4	13 987 226	32 514	0,2
15	PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	18 983 609	18 679	0,1	17 586 387	23 652	0,1	8 639 619	14 203	0,2
	Ogółem	22 157 217 931	146 538 115	0,7	21 773 835 907	143 459 565	0,7	9 813 526 168	70 551 707	0,7

Koszty ponoszone przez spółki na objęte kontrolą cele niezwiązane bezpośrednio z ich zasadniczą działalnością

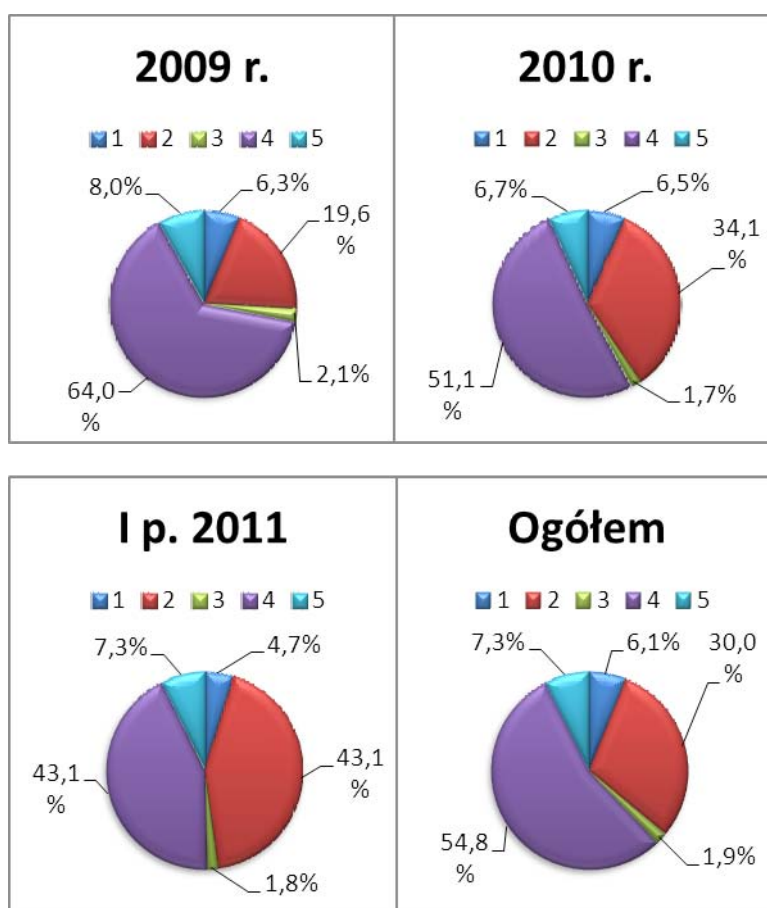
Jednostka	Rok	Środki przeznaczone na:										Razem objęte kontrolą koszty pozaprodukcyjne
		finansowanie działalności zakładowych organizacji związkowych		finansowanie działalności społecznej, sportowej, charytatywnej i kulturalnej		dokonane darowizny		finansowanie ekspertyz, badań i usług doradczych		finansowanie szkoleń i konferencji		
		kwota (zł)	% kosztów ogółem	kwota (zł)	% kosztów ogółem	kwota (zł)	% kosztów ogółem	kwota (zł)	% kosztów ogółem	kwota (zł)	% kosztów ogółem	
Katowicki Holding Węglowy S.A.	2009 r.	6 813 517	0,18	367 957	0,01	-	-	26 263 297	0,71	6 244 391	0,17	39 689 162
	2010 r.	6 842 344	0,18	399 892	0,01	-	-	24 523 645	0,64	5 737 760	0,15	37 503 641
	I p. 2011 r.	2 123 228	0,11	389 026	0,02	69 885	-	10 512 035	0,54	3 176 657	0,16	16 270 830
Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	2009 r.	-	-	6 100	0,01	6 100	0,01	61 400	0,11	16 100	0,03	89 700
	2010 r.	-	-	8 900	0,01	8 892	0,01	65 000	0,08	28 900	0,04	111 692
	I p. 2011 r.	-	-	11 800	0,02	3 500	0,01	137 000	0,29	44 200	0,09	196 500
Węglokoks S.A. *	2009 r.	-	-	118 687	-	163 500	0,01	562 542	0,02	388 177	0,02	1 232 906
	2010 r.	-	-	472 266	0,02	169 000	0,01	1 043 523	0,04	338 540	0,01	2 023 329
	I p. 2011 r.	-	-	229 001	0,01	77 000	-	332 964	0,01	196 099	0,01	835 064
Radio Lublin S.A.	2009 r.	-	-	-	-	1 878	0,02	5 200	0,04	27 235	0,22	34 313
	2010 r.	-	-	-	-	300	-	18 562	0,14	24 816	0,18	43 678
	I p. 2011 r.	-	-	-	-	300	-	6 200	0,09	10 718	0,16	17 218
Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	2009 r.	-	-	-	-	169	0,00	7 778	0,03	70 495	0,23	78 441
	2010 r.	-	-	-	-	4 744	0,02	16 196	0,05	96 186	0,32	117 125
	I p. 2011 r.	-	-	-	-	787	0,01	16 451	0,12	22 441	0,16	39 679
Zakłady Tekstylny-Konfekcyjne Teofilów S.A.	2009 r.	-	-	-	-	637	0,01	68 600	0,12	23 252	0,04	92 489
	2010 r.	-	-	-	-	325	0,01	122 930	0,20	10 736	0,02	133 991
	I p. 2011 r.	-	-	-	-	-	-	37 000	0,13	1 359	0,01	38 359
WARMIA S.A.**	2009 r.	nd	-	-	-	-	-	nd	-	nd	-	nd
	2010 r.	209	0,00	-	-	-	-	43 741	0,13	15 599	0,05	59 549
	I p. 2011 r.	337	0,00	-	-	-	-	36 141	0,24	3 354	0,02	39 832
Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	2009 r.	8 500	0,01	57 011	0,05	58 880	0,06	624 145	0,59	197 262	0,19	945 798
	2010 r.	8 500	0,01	180 998	0,15	105 075	0,09	1 007 491	0,86	274 134	0,23	1 576 199
	I p. 2011 r.	8 500	0,01	53 000	0,09	71 950	0,12	310 274	0,52	186 775	0,31	630 499
Kopalnia Węgla Brunatnego "Konin" w Kleczewie SA.	2009 r.	617 956	0,11	47 852	0,01	143 034	0,02	428 064	0,07	91 374	0,02	1 328 279
	2010 r.	600 369	0,00	49 976	0,01	155 647	0,03	587 522	0,10	97 318	0,02	1 490 833
	I p. 2011 r.	261 271	0,08	6 404	0,00	87 348	0,03	475 422	0,15	71 295	0,02	901 740
Huta Stalowa Wola S.A.	2009 r.	979 000	0,30	-	-	6 500	0,00	225 000	0,07	86 000	0,03	1 296 500
	2010 r.	962 000	0,22	-	-	6 900	0,00	198 000	0,05	179 000	0,04	1 345 900
	I p. 2011 r.	497 000	0,27	-	-	11 000	0,01	106 000	0,06	104 000	0,06	718 000
PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	2009 r.	56 300	0,00	28 078 100	0,23	913 300	0,01	33 668 400	0,27	813 500	0,01	63 529 600
	2010 r.	23 100	0,00	47 402 700	0,41	755 000	0,01	17 009 600	0,15	562 700	0,01	65 753 100
	I p. 2011 r.	11 900	0,00	29 584 500	0,59	35 000	0,00	5 176 600	0,10	444 000	0,01	35 252 000
Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŻN SA Płock	2009 r.	325 358	0,08	-	-	204 031	-	4 448 634	1,06	825 970	0,20	5 803 993
	2010 r.	314 930	0,07	399 000	0,09	271 160	0,06	5 310 430	1,25	986 936	0,23	7 282 455
	I p. 2011 r.	119 768	0,06	115 000	0,06	180 861	0,09	2 044 733	1,06	434 707	0,23	2 895 069
Telewizja Polska S.A.	2009 r.	413 500	0,02	9 760	0,00	1 638 700	0,08	27 289 700	1,50	2 919 800	0,16	32 271 460
	2010 r.	498 000	0,03	-	-	913 100	0,05	23 275 200	1,30	1 200 900	0,07	25 887 200
	I p. 2011 r.	302 300	0,04	-	-	754 200	0,09	11 175 200	1,29	438 500	0,05	12 670 200
Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	2009 r.	20 437	0,06	-	-	-	-	78 005	0,23	28 354	0,08	126 796
	2010 r.	22 658	0,08	-	-	-	-	69 602	0,23	14 960	0,05	107 220
	I p. 2011 r.	14 994	0,11	-	-	-	-	12 036	0,09	5 484	0,04	32 514
PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	2009 r.	4 550	0,02	-	-	-	-	7 800	0,04	6 328	0,03	18 679
	2010 r.	1 834	0,01	-	-	-	-	13 926	0,08	7 892	0,04	23 652
	I p. 2011 r.	839	0,01	-	-	-	-	6 574	0,08	6 789	0,08	14 203
											2009	146 538 115
											2010	143 459 565
											I p. 2011	70 551 707
											Ogółem	360 549 387

* W pozycji "Środki przeznaczone na finansowanie działalności społecznej, sportowej, charytatywnej i kulturalnej" ujęto środki ewidencjonowane w Spółce jako koszty promocji

** W 2009 r. WARMIA S.A. funkcjonowała jako przedsiębiorstwo państwowe

Struktura procentowa kosztów objętych kontrolą

Rok	Finansowanie działalności zakładowych organizacji związkowych	Finansowanie działalności społecznej, sportowej, charytatywnej i kulturalnej	Dokonane darowizny	Finansowanie ekspertyz, badań i usług doradczych	Finansowanie szkoleń i konferencji
	1	2	3	4	5
2009 r.	6,3	19,6	2,1	64,0	8,0
2010 r.	6,5	34,1	1,7	51,1	6,7
I p. 2011	4,7	43,1	1,8	43,1	7,3
Ogółem	6,1	30,0	1,9	54,8	7,3

Liczba organizacji związkowych i pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na czas kadencji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej

Lp.	Jednostka	Liczba związków zawodowych			Stan na 31 grudnia 2009 r.				Stan na 31 grudnia 2010 r.				Stan na 30 czerwca 2011 r.			
		Stan na 31 grudnia 2009 r.	Stan na 31 grudnia 2010 r.	Stan na 30 czerwca 2011 r.	Liczba członków wg przekazywanych informacji	Liczba członków wg odprowadzanych składek	Liczba pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na okres	Liczba osób uprawniających do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy zgodnie z ustawą o zz	Liczba członków wg przekazywanych informacji	Liczba członków wg odprowadzanych składek	Liczba pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na okres	Liczba osób uprawniających do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy zgodnie z ustawą o zz	Liczba członków wg przekazywanych informacji	Liczba członków wg odprowadzanych składek	Liczba pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na okres	Liczba osób uprawniających do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy zgodnie z ustawą o zz
1	Katowicki Holding Węglowy S.A.	10	10	10	18 738	18 630	50	54	18 077	18 036	49	51	17 534	17 340	42,3	36,3
2	Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	3	3	3	-	56	56 h	-	-	63	-	63 h	47	63	-	63 h
3	Węgielokoks S.A.	2	2	2	109	104	-	109 h	103	102	-	103 h	101	101	-	101 h
4	Radio Lublin S.A.	3	3	3	-	28	-	-	15	33	-	-	-	35	-	-
5	Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	2	2	2	133	133	-	-	132	132	-	-	-	127	-	-
6	Zakłady Tekstylino-Konfekcyjne Teofilów S.A.	3	3	3	68	48	-	65 h/m-c	56	38	-	50 h/ m-c	56	37	-	50 h/ m-c
7	WARMIA S.A.*	nd	3	3	nd	nd	nd	nd	-	345	-	3	-	331	-	3
8	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o.	2	2	2	138	133	-	-	134	132	-	-	131	129	-	-
9	Kopalnia Węgla Brunatnego "Konin" w Kleczewie S.A.	5	5	5	-	2 903	7	7	-	2 780	7	7	-	2 657	7	7
10	Huta Stalowa Wola S.A.	5	5	5	-	2 938	9	7	154	2 691	8	7	-	2 295	8	6
11	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	1	1	1	59	58	-	-	57	57	-	-	81	78	-	-
12	PERN PRZYJAŹŃ SA Płock	3	3	3	738	732	2	3	733	733	1	3	736	730	1	3
13	Telewizja Polska S.A.**	23	23	24	2 190	1 694	5	5	2 168	1 722	6	5	2 041	1 612	6	5
14	Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	4	4	4	137	137	0,58 etatu	0,58 etatu	142	142	0,93 etatu	0,93 etatu	173	173	0,93 etatu	0,93 etatu
15	PKS Nowa Sól Sp. z o.o.***	6	6	5	79	128	4	6	21	95	5	6	21	97	3	5

* W 2009 r. WARMIA S.A. funkcjonowała jako przedsiębiorstwo państwowe.

** Nie przekroczono limitu, bo jeden ze związków zawodowych, mając prawo do oddelegowania 2 etatów oddelegował 3 w wymiarze 1,5 etatu.

*** Wykazani pracownicy byli uprawnieni do zwolnień w wymiarze od 8 do 30 godzin w miesiącu.

Liczba pracowników zatrudnionych w kontrolowanych spółkach

Lp.	Jednostka	Liczba pracowników		
		Stan na 31 grudnia 2009 r.	Stan na 31 grudnia 2010 r.	Stan na 30 czerwca 2011 r.
1	Katowicki Holding Węglowy S.A.	20 467	19 242	18 948
2	Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	127	135	136
3	Węglokoks S.A.	131	134	134
4	Radio Lublin S.A.	106	106	103
5	Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	296	294	285
6	Zakłady Tekstylno-Konfekcyjne Teofilów S.A.	325	253	220
7	WARMIA S.A.	nd	804	789
8	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	496	493	486
9	Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” w Kleczewie S.A.	3 753	3 642	3 593
10	Huta Stalowa Wola S.A.	2 150	2 073	2 307
11	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	260	269	368
12	PERN PRZYJAŹŃ S.A. Płock	857	856	858
13	Telewizja Polska S.A.	4 308	4 012	3 775
14	Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	402	342	322
15	PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	230	221	204

Osoby zajmujące kierownicze stanowiska, odpowiedzialne za kontrolowaną działalność

Nr	Nazwa kontrolowanej jednostki	Osoby zajmujące kierownicze stanowiska, odpowiedzialne za kontrolowaną działalność
1	Katowicki Holding Węglowy S.A.	Stanisław Gajos (od 28 czerwca 2007 r. do 21 września 2010 r.) Roman Łój (od 17 grudnia 2010 r.)
2	Fabryka Przewodów Energetycznych S.A.	Krzysztof Kaleta (od 12 maja 2008 r.)
3	Ministerstwo Skarbu Państwa	Aleksander Grad (od 16 listopada 2007 r. do 18 listopada 2011 r.) Mikołaj Budzanowski (od 18 listopada 2011 r.)
4	Ministerstwo Gospodarki	Waldemar Pawlak (od 16 listopada 2007 r.)
5	Węglkokoks S.A.	Piotr Koziół (od 5 czerwca 2007 r. do 30 czerwca 2009 r.) Jerzy Podsiadło (od 10 sierpnia 2009 r.)
6	Radio Lublin S.A.	Mariusz Deckert (24 lipca 2006 r. do 18 stycznia 2010 r.) Lech Szymańczyk (przewodniczący RN oddelegowany do pełnienia funkcji Prezesa w okresie od 18 stycznia do 10 marca 2010 r.) Krzysztof Komorski (p.o. od 17 marca do 28 kwietnia 2010 r.) Andrzej Szwabe (od 28 kwietnia 2011 r.)
7	Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o.	Krzysztof Gajek (od 1 kwietnia 2008 r.)
8	Zakłady Tekstylno-Konfekcyjne Teofilów S.A.	Ignacy Józkowicz (od 12 stycznia 2009 r. do 20 września 2010 r.) Andrzej Pakulski (od 30 czerwca 2011 r.)
9	WARMIA S.A.	Elżbieta Sankowska (od 1 stycznia 2010 r.)
10	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Poznań	Przemysław Trawa (od 19 marca 2007 r. do 4 czerwca 2009 r.) Andrzej Byrt (od 5 czerwca 2009 r.)
11	Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” w Kleczewie S.A.	Sławomir Mazurek (od 12 maja 2008 r.)
12	Huta Stalowa Wola S.A.	Krzysztof Trociniak (od 30 czerwca 2008 r.)
13	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Tomasz Zadroga (od 1 sierpnia 2008 r. do 14 grudnia 2011 r.) Paweł Skowroński (p.o. od 15 grudnia 2011 r. do 5 marca 2012 r.) Krzysztof Kilian (od 5 marca 2012 r.)
14	Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŻŃ S.A. Płock	Robert Soszyński (od 19 grudnia 2008 r. do 19 stycznia 2012 r.)
15	Telewizja Polska S.A.	Piotr Farfał (od 19 grudnia 2008 r. do 19 września 2009 r.) Bogusław Szwedo (od 19 września do 3 listopada 2009 r.) Tomasz Szatkowski (od 3 listopada do 19 grudnia 2009 r.) Romuald Orzeł (od 19 grudnia 2009 r. do 26 sierpnia 2010 r.) Włodzimierz Ławniczak (p.o. od 27 sierpnia 2010 r. do 7 stycznia 2011 r.) Bogusław Piwowar (p.o. od 10 grudnia 2010 r. do 2 marca 2011 r.) Juliusz Braun (p.o. od 4 marca 2011 r., Prezes od 6 maja 2011 r.)
16	Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. w Szczawnie-Zdroju	Beata Szczepankowska (od 3 marca 2008 r.)
17	PKS Nowa Sól Sp. z o.o.	Gabriela Krzyżańska (od 12 grudnia 2006 r.)

Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Konwencja 98 Międzynarodowej Organizacji Pracy (Dz.U. z 1958 r. Nr 29, poz.126).
2. Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2012 r., poz. 82).
3. Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 493 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. Nr 192 poz. 1379 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.).
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w związkach zawodowych oraz zakresu uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy (Dz.U. Nr 71 poz. 336).
7. Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 74, poz.397 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21 poz. 94 ze zm.).

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Rzecznik Praw Obywatelskich
6. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
7. Minister Skarbu Państwa
8. Minister Gospodarki
9. Prokurator Generalny
10. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych
11. Przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki
12. Przewodniczący Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej
13. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
14. Przewodniczący Senackiej Komisji Gospodarki Narodowej
15. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
16. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego
17. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
18. Komendant Główny Policji
19. Wojewodowie województw: dolnośląskiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego, podkarpackie, śląskiego, wielkopolskiego.
20. Marszałkowie województw: dolnośląskiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego, podkarpackie, śląskiego, wielkopolskiego.